Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 124 ◆ П'ятниця, 28 червня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ШТУЧНИЙ МОНМАРТР

Один американець, у захваті від газонів у англійському парку, допитувався у господаря-лорда, як це вдається англійцям вирощувати таку рівненьку травичку. На що останній відповів: «Дуже просто: треба її поливати і підстригати, поливати і підстригати... І так — триста років...» *(Закінчення на 9-й стор.).* *Фото Олександра КЛИМЕНКА.*

В КИЄВІ, в приміщенні конференц-залу Академії Наук УРСР розпочалось перше засідання постійної україно-баварської робочої комісії. Її основне завдання полягає в тому, щоб координувати роботу підприємств і організацій Баварії та України з метою розширення співробітництва. На цій зустрічі підводяться підсумки роботи за минулий рік і плануються подальші шляхи розвитку взаємин.

У програмі роботи — зустрічі у Верховній Раді України, ділові переговори з керівниками київських підприємств та організацій.

Докладний звіт про діяльність постійної україно-баварської робочої комісії читайте в наступному номері «Голосу України».

КАБІНЕТ Міністрів УРСР прийняв постанову про забезпечення сталого видобутку і поставок кухонної солі та заходи щодо соціального захисту працівників гірничодобувних підприємств соляної промисловості у 1991—1992 роках.

Цим рішенням уряд зобов'язав Державний комітет УРСР по харчовій і переробній промисловості подати необхідну допомогу виробничому об'єднанню «Артемсіль» і Солотвинському солерудннику у забезпеченні матеріально-технічними ресурсами.

Комітетові дозволено також збільшити, починаючи з другого кварталу нинішнього року, фонд оплати праці по об'єднанню. Однак кошти для підвищення зарплати можуть бути використані, як зазначається в постанові уряду, лише за умови виконання планів видобутку кухонної солі.

УКАЗОМ Президента Грузії З. Гамсахурдія на території республіки заборонено організацію колективного садівництва. Припинено виділення земельних ділянок.

Таке рішення прийнято у зв'язку з аграрною реформою в республіці. Нею передбачається створення селянських господарств і передача земель у приватну власність сільському населенню.

ЗБІР коштів на пам'ятник батькові Махно у станиці Гуляй-Поле оголосили житомирські анархісти. Їх підтримали делегати надзвичайного з'їзду, який відбувся тут нещодавно.

Судячи з усього, багатопартійність у нашій країні буде поєднана з великими витратами на спорудження пам'ятників: кожна партія шанує своїх героїв.

Голос України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166 300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

ХТО — ГРАЄ, А ХТО — ПРОГРАЄ

ДЕННЕ І ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ 26 ЧЕРВНЯ

Напевне, окремі моменти з роботи сесії нагадали радіослухачам та телеглядачам розважальну програму. Виступає Прем'єр-міністр Вітольд Фокін із своєю дотепною (хоч не для всіх присутніх у залі приємною) промовою і в нагоду за неї одержує шквал депутатських оплесків. Так само реагують і на виступ його опонента — голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань відродження та соціального розвитку села Василя Сухого. Проте для одних — розвага, а для тих, об кого гостриться красномовство та дотепи, — це неприємні (інколи на грані зриву) хвилини. Як наслідок, емоції в таких випадках починають брати гору над розсудливістю, й головуючому треба володіти неперсічним талантом третейського судді, дипломата, організатора, аби вивести сесійний корабель з небезпечних фіордів, куди його мимоволі заганяють депутати. Принаймні вчора (і не тільки) Леоніду Макаровичу вдалося це з успіхом зробити. Варто лише згадати оголошення перерви, коли головуючий побачив, що народні обранці остаточно пересваряться, надання можливості виступити всім бажаючим, неупередженість при обговоренні питань.

Можна було б і не зупинятись так детально на перипетіях парламентської боротьби, якби вони були винятком з правил. Але в тому то й уся справа, що подібне доводиться спостерігати майже завжди, коли на порядок денний роботи сесії виноситься життєво важливе для народу України питання. А саме такі обговорювалися на цьому пленарному засіданні.

Чому у деяких випадках так загострюється ситуація? На мою думку, найбільш вірогідне пояснення зумів дати народний депутат УРСР Василь Степаненко, коли він, ратуючи за продовження обговорення питання про внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР у зв'язку із заснуванням поста президента, підкреслив, що в залі йде якась незрозуміла гра. Однак не така вже й вона незрозуміла. Бо коли Леонід Макарович дипломатично сказав, що у залі знаходяться дорослі люди, й кожен з депутатів повинен розуміти, з чим грає, і догадуватися, до чого це може призвести, то народний депутат УРСР Віталій Карпенко висловився більш однозначно: «Сьогодні зімкнулися в одному крилі крайні ліві і крайні праві і єдиним фронтом вирішили виступити проти президентської форми правління... І в цьому полягає велика небезпека...».

Сподіватимемось, що переважать не крайні праві й не крайні ліві, а інтереси народу України. Тим більше, що підставою для оптимізму стало голосування з приводу пропозиції народного депутата УРСР Вячеслава Бичкова. Його підтримали в тому, щоб зняти з порядку денного обговорення питань про президентський пакет (а отже, й відмінити раніше прийняту постанову з цього питання), лише 19 депутатів. Щоправда, одразу ж після цього голосування журналісти кинулися з'ясовувати професію Вячеслава Васильовича. А дізнавшись, що до того, як стати головою підкомісії у Комісії Верховної Ради, він працював першим заступником голови виконкому Херсонської обласної Ради, почали розуміюче посміхатися. Хоч, як на мене, то в народі щодо цього є своя думка: «Не місце красить людину, а людина місце».

Словом, сесія нагадувала цього дня вируючу стихію. І все-таки переміг конструктивізм. Депутати підтримали пропозицію про відміну за кілька годин перед тим прийнятого рішення щодо припинення обговорення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР у зв'язку із заснуванням поста президента й продовжили ділитися своїми думками з приводу цього важливого питання. Більше того, завдяки конструктивним, виваженим виступам та пропозиціям народних депутатів Володимира Сметаніна, Миколи Хоменка, Юрія Збітнєва, Олександра Ємця, Василя Руденка, Івана Зайця та інших проект Закону про зміни й доповнення до Конституції у зв'язку із заснуванням поста президента більшістю голосів прийнято у першому читанні. І після доопрацювання в комісіях вирішено внести його на розгляд цієї ж сесії у другому читанні.

Народні депутати дійшли спільної думки й стосовно продовження роботи сесії наступного тижня.

Прийнято також постанову Верховної Ради УРСР про здійснення невідкладних заходів щодо поліпшення фінансово-економічного стану колгоспів і рагоспів та прискорення соціального розвитку села.

Леонід Макарович дав також відповідь на депутатський запит, опублікований у «Голосі України» за 25 червня, стосовно проведення двосторонньої зустрічі між Президентами Радянського Союзу і Федеративної Республіки Німеччина Михайлом Горбачовим та Гельмутом Колем на українській землі.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ВАЖКО ДАЄТЬСЯ ІСТИНА

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 27 ЧЕРВНЯ

Наприкінці свого довгого марафону третя сесія підійшла до одного з найскладніших своїх питань — обговорення проекту Союзного договору.

Знаючи у цьому випадку недоречність будь-яких коментарів депутатських виступів вирішили навести тільки окремі уривки з промов, що прозвучали того ранку.

М. БІЛОБЛОЦЬКИЙ:
— Після обміну думками більшість членів комісії у питаннях соціальної політики та праці висловилися за те, що запропонований проект договору про Союз суверенних держав, в основному можна схвалити. Абсолютна більшість народних депутатів у комісії — як і в попередніх дебатах, так і зараз, виступає за договір.

Водночас наголошувалося, що підписання такого документу повинне бути не заради самого договору, як такого, а заради Союзу народів, заради стійкої і стабільної федерації, за ліквідацію тих порядків, які довгий час визначали наше життя і буття.

Ми повністю поділяємо ту точку зору, що постановка питання, бути чи не бути Союзному договору, не викликає сумніву. Не «ні», а саме «так» сказав народ України під час проведення всесоюзного референдуму і республіканського опитування. Вся суть тільки в тому, яким бути новому Союзу.

М. МОТЮК:
— На сьогоднішній день неможливо погодитися не тільки з окремими статтями договору, а й з концептуальними принципами, на яких він побудований.

Основний концептуальний принцип полягає в тому, щоб, прикрившись назвою договору, документально зафіксувати, що ця величезна держава була, є і повинна бути федерацією, але на цей раз оновленою.

І немає сьогодні в Україні такої людини, яка б боляче не відчула результати цього оновлення. Вже основні принципи в проекті викладені в некоректній формі, де фактично продиктовані права республік у союзній державі. Але визначати права суверенних держав — це компетенція самих республік і аж ніяк не є невід'ємною частиною договору про Союз суверенних держав.

При такому викладі складається враження, що не ми, а центр укладає договір, делегуючи республікам певні повноваження, а не навпаки.

Є. МАРМАЗОВ:
— Якщо говорити в цілому про проект Союзного договору, то він значно досконаліший, ніж попередній варіант.

Але разом з тим є ряд статей, які викликають заперечення. Ось саме над їх удосконаленням і повинна бути зосереджена наша робота на сесії. Взяти хоча б те місце, де захищаються інтереси слаборозвинених регіонів. Якщо вчитатися в ці рядки, то неважко побачити, що все це робиться за рахунок таких республік, як Україна.

Пропоную в основному схвалити проект договору, доручити комісіям Верховної Ради разом з Кабінетом міністрів, Академією наук доопрацювати документ і внести його на обговорення на наступній сесії.

Д. ПАВЛИЧКО:
— Певна річ, ми повинні бути реалістами. Але саме реалістичний погляд показує: спочатку схвалення Конституції, вибори президента, організація своєї валюти, своєї митної служби, спочатку розвиток економічних контактів з республіками, спочатку побудова держави, а вже потім сама необхідність нашого державного буття, які союзи і з ким їх запроваджувати.

Не може бути суверенітету часткового, не може бути двох суверенітетів, двох Конституцій на одній і тій же території. Проект договору побудований не за нормами міжнародного права, а за алогічними, химородними правилами та крутійськими правами унітарної держави.

Природа цього договору фактично не потребує і нашої згоди, нічиєї згоди. Тут згода республік є такою ж ілюзією, як наша суверенність, як суверенність частин федерації. Цей договір відкриває можливість для центру свавільно поводитися з республіками, встановлювати свої права на їхніх землях, а ми як держава не зможемо навіть просити захисту своїх інтересів в Організації Об'єднаних Націй, в Міжнародному суді і в світової громадськості.

Отже тільки з незалежними, рівноправними західними, східними республіками як із суб'єктами міжнародного права може Україна укладати договори, будучи так само суб'єктом такого ж права.

В. ФЕДОРОВ:
— Багато хто, в тім числі і в Верховній Раді, кричить про самостійність. А спасіння чекають від центру. Навіть зараз люди розуміють, що розпад Союзу тільки поглибить кризу, стане згубним ударом по економічному організму країни, який складався століттями.

Очевидно, багато хто з нас, ідучи на референдум, задумувався над тим, якою страшною ціною доведеться заплатити всім народам країни, коли зламати суспільні основи великої держави. Нарешті, розпад Союзу обернеться непередбачуваними наслідками не тільки для країни, але і для всього світу. Про це б можна було і не говорити, якби не спроба декого розхитати економіку, оборону країни, проявляти злочинну байдужість до долі мільйонів людей. Але здоровий глузд народу переміг. 17 березня прихильники розколу одержали могутню відсіч.

Однак винесений на обговорення проект договору ідеалізувати не слід. Ряд пунктів викликає неприйняття, різку критику. Все це нормальний фон робочого процесу. Адже хороший договір для всіх одразу скласти просто неможливо.

В. ЯВОРІВСЬКИЙ:
— Я починаю читати договір. Що на сьогодні нам пропонують? Власне, пропонують все те, що ми з вами й раніше мали. У мене таке відчуття, що цей закон, цей договір писав Жириновський. Тільки хтось із інтелігентів вклав це в більш, так би мовити, делікатну таку форму, закамуфлював сучасною лексикою там і таке інше, і таке інше.

Давайте подивимося трішки вперед, як буде відбуватися ситуація. Михайло Сергійович спішить, нервується, хочеться підписати угоду і поїхати на нараду «семірки». Поїхати туди для того, щоб взяти допомогу, а вже ми знаємо про те, що Америка дає півтора мільярда, щось «семірка» кине з свого столу. Скажімо, рік-півтора ми будемо мати більш-менш нормальне життя, але те суспільство, яке ми маємо, воно проїсть ці мільярди за два-три місяці не більше, і все буде ще гірше, ніж було.

Я нікого не хочу ні в чому звинувачувати. Але, люди добрі, нам доля послала сьогодні зробити мирно, красиво, розумно суверенну Українську державу. Це дивовижно. Нам доля це дає, а ми цього не хочемо. А ми один одного тягнемо за полу і в чомусь звинувачуємо.

Отакі різні, часто діаметрально протилежні думки. Але, може, вони все-таки породять істину?

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

ЗАКОН
Української Радянської Соціалістичної Республіки

Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Частину першу статті 73 (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., № 50, ст. 375; 1981 р., № 32, ст. 513; 1991 р., № 23, ст. 267) викласти в такій редакції:

«Встановити такі святкові дні:

1 січня — Новий рік
7 січня — Різдво Христове
8 березня — Міжнародний жіночий день
1 і 2 травня — День міжнародної солідарності трудящих
9 травня — День Перемоги
16 липня — День незалежності України
7 і 8 листопада — річниця Великої Жовтневої соціалістичної революції».

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

м. Київ
18 червня 1991 року

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про часткове припинення дії на території Української РСР статті 8 Закону Союзу РСР «Про союзний бюджет на 1991 рік»

В зв'язку з підвищенням роздрібних цін, виплат компенсацій та невідповідності діючих нормативних документів реальним умовам, які склалися в економіці, що призводить до необгрунтованого стримування виплати заробітної плати та зниження мотивації до праці у виробничій сфері, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Відповідно до статті 71 Конституції Української РСР припинити з 1 квітня 1991 року на території Української РСР дію статті 8 Закону Союзу РСР «Про союзний бюджет на 1991 рік» в частині, що стосується обмеження зростання фонду оплати праці підприємств. Формування фонду оплати праці підприємств проводити згідно з статтею 19 Закону Української РСР «Про підприємства в Українській РСР».

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

м. Київ
21 червня 1991 року

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про визнання неробочим днем 16 липня — Дня незалежності України

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Визнати 16 липня — День незалежності України. — неробочим днем.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

м. Київ
18 червня 1991 року

Отакої

ЧОМУ НЕ ХОДИТЬ НА РОБОТУ ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР?

Віце-прем'єр Української РСР Олександр Масельський ходить на роботу: щоправда, ось уже кілька днів він поспішає не до монументальної споруди Кабінету міністрів республіки, а простує звичним маршрутом до Харківського облвиконкому. Згідно з неперевіреними даними, він має намір видавати мемуари під умовною назвою «Тиждень мого перебування в Кабінеті міністрів України».

Як стало відомо кореспонденту УЦАІ, Олександр Масельський, пояснюючи прем'єру Вітольду Фокіну причину своєї відставки, послався на суто сімейні обставини.

Іншої думки дотримуються окремі народні депутати, вважаючи, що Масельський просто вчасно усвідомив: відповідати за долю республіки є не те саме, що керувати областю. А побувавши на засіданнях республіканського парламенту і уявивши, з ким і в яких умовах йому доведеться працювати, оскільки віце-прем'єр за функціональними обов'язками мав виконувати роль «човника» між урядом і Верховною Радою, вирішив за краще терміново ретируватися. Ці ж депутати переконані, що дії екс-віцепрем'єра позбавлені будьяких політичних мотивів.

(УЦАІ).

БАВАРІЯ СТАЛА БЛИЖЧОЮ

Економічні, культурні зв'язки між Україною і Баварією зав'язалися вже давно. Але стали вони тіснішими і ближчими після недавнього візиту Голови Верховної Ради УРСР Леоніда Кравчука до цієї вільної німецької землі.

Візит дав новий імпульс для розвитку співробітництва у багатьох галузях, дружніх стосунків на рівні народної дипломатії.

Зараз у Києві перебувають члени постійної українсько-баварської робочої комісії «Співробітництво» на чолі з міністром економіки та транспорту Баварії Аугустом Лангом. У складі цієї групи представники таких відомих фірм, як «Сіменс» і «Філліпс», спілок — німецьких машинобудівників і молодих підприємців, ряду міністерств і відомств.

Учора міністра економіки і транспорту землі Баварія Аугуста Ланга приймав Голова Верховної Ради УРСР Леонід Кравчук. Він відзначив, що між Україною і Баварією досягнуто чимало домовленостей, які вже починають реалізовуватися, а контакти між нашими країнами набувають конкретного змісту.

Міністр економіки і транспорту землі Баварія Аугуст Ланг відзначив, що члени українсько-баварської робочої комісії знайшли взаєморозуміння у своїх українських колег.

— Незважаючи на проблеми і труднощі, які виникають у процесі роботи,— сказав міністр, з жодною країною ми не маємо таких вагомих зв'язків, як з Україною. І ми готові їх розвивати, співробітничати і чесно конкурувати в усіх галузях науки і виробництва, культури і сфері побуту.

— Вам зараз важко,— додав на закінчення Аугуст Ланг, — але ми певні, що ви вийдете з кризи. Під час другої світової війни Баварію зрівняли з землею, а зараз ми конкуруємо з США і Японією. Наш достаток нам ніхто не подарував, то ми віримо, що й на Україні настануть кращі часи.

Під час зустрічі Голови Верховної Ради УРСР Леоніда Кравчука та міністра економіки і транспорту Баварії Аугуста Ланга був присутній Генеральний консул Німеччини Хеннекке Граф фон Бассевітц.

Валентина ПИСАНСЬКА.

І АФРИКА ЗНАЄ ПРО НАС

Як уже повідомлялося в нашій газеті, відбулася зустріч заступника Голови Верховної Ради УРСР В. Гриньова з делегацією Національної народної асамблеї Республіки Кабо-Верде. В. Гриньов поінформував гостей про наступне святкування на Україні Дня незалежності і обговорення проекту Союзного договору. Відповідаючи на запитання, чи матимуть змогу українські емігранти брати участь у виборах президента України, присутній на зустрічі заступник голови Комісії Верховної Ради УРСР у питаннях законодавства і законності В. Шишкін сказав, що нинішнє законодавство дозволяє голосувати тільки жителям республіки. Стосовно цього вже підготовлено перший проект Закону про громадянство. І хоча він вимагає додаткового опрацювання, є потреба винести його на обговорення. Це необхідно зробити в комплексі заходів, які стосуються майбутніх виборів президента республіки.

В. Гриньов відзначив важливість діалогу між парламентаріями України і Кабо-Верде, розповів про роботу Верховної Ради УРСР. Говорячи про діяльність Національної народної асамблеї Республіки Кабо-Верде, гості наголосили на тому, що, незважаючи на діяльність у парламенті двох основних партій, рішення прагнуть приймати консенсусом. Представники більшості могли б їх блокувати, та це не сприяло б взаєморозумінню.

Сторони обговорили діяльність комісій обох парламентів та роботу адміністративного апарату.

На зустрічі був присутній перший заступник голови Національної народної асамблеї Республіки Кабо-Верде Антоніо ду Ешпігіту, з українського боку — голова Комісії Верховної Ради УРСР у питаннях соціальної політики та праці М. Білоблоцький.

Тарас ПЕТРІВ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Репліка

ГІРКИЙ ВІДГОЛОС

Прочитала в «Літературній Україні» (№ 22 за 30.05. 91 р.) Звернення до Верховної Ради Української РСР, підписане письменниками, народними депутатами Дмитром Павличком, Павлом Мовчаном, Лесем Танюком, Іваном Драчем та Романом Лубківським, у якому канівські події 22 травня, присвячені 130-м роковинам перепоховання Т. Г. Шевченка, названі актом поганьблення і приниження честі й імені Кобзаря. Автори Звернення вимагають створення спеціальної депутатської комісії, щоб розслідувати неподобства в Каневі й покарати винних.

Справді, гіркий відголос по собі лишив день 22 травня на Тарасовій горі. Боляче й сумно було дивитися, як священнослужителі й миряни двох конфесій замість тихої молитви і «незлого слова» з'ясовували на святій могилі свої права, а прапороносці — одні з синьо-жовтими, другі — з червоно-лазуровими (причому останні навіть без траурних стрічок) — йшли на гору, немов у атаку. Чи є більше святотатство на білім світі?!

Сотні літніх селян і селянок з Черкащини, Київщини, Полтавщини, котрі прибули, щоб низько вклонитися великому синові України, розгублено хрестилися, не розуміючи, що коїться навколо могили, яка причина незлагоди...

У драматичні хвилини розбурханої веремії ось-ось, думалося мені, розступляться міліцейські кордони, до мікрофона вийде Дмитро Павличко, й зазвучить його пристрасне добротворне слово. А можливо, болюче правдиве Володимира Яворівського? Чи проникливе Івана Драча? Жорстке й сильне Павла Мовчана? — і відступить гнів, злагіднюють серця розтривожених людей...

Ні, не звучало високе слово. Не могло звучати, бо жоден з поетів, письменників, жоден з народних депутатів України не прийшов того скорбного дня на Чернечу гору... Знаю, великий внесок шанованих письмеників-депутатів у проведенні Всесоюзного шевченківського свята, що відбулося у Вінниці, скрізь і всюди вони не можуть бути присутніми...

І все ж, і все ж... Це було перше, так би мовити, узаконене і облагословлене керівництвом Верховної Ради, урядом, КПУ (всі вони, на жаль, раніше, не в день перезахоронення, взяли участь у панахиді) відзначення роковин повернення праху Кобзаря на Україну. Таке велелюдне, бурхливе, непросте... Але чому головними дійовими особами національного реквієму стали не духовні побратими Тараса?

Й останнє. Як часто наші народні депутати, «чубаючись», у Верховній Раді, апелюють до народу, від його імені заклинають, засуджують, присягають. Від імені народу виступили й автори Звернення. Вони мають на це право. Але як прикро, що у великий день національного єднання, який міг би народитися 22 травня, народні обранці не стояли поруч з народом на Тарасовій горі.

Хтозна, аби вони були того дня, можливо, як справедливо зауважила «ЛУ» (щоправда, з іншого приводу), «і міліціонери, а вони такі ж діти України, прийшли б на могилу Прометея нації не з гумовими киями, а з квітами». А поки що — спасибі міліції. Бо лише завдяки її присутності не сталося гіршого...

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

В інших республіках

КРОК У СВІТОВЕ СПІВТОВАРИСТВО

Постанову щодо приєднання до міжнародного пакту про громадянські та політичні права прийняли депутати вірменського парламенту. В цьому документі висловлюється прагнення Вірменії увійти до світового співтовариства як держава, що визнає правові і моральні норми міжнародної спільноти, положення Загальної декларації прав людини ООН. Згідно з рішенням Верховної Ради, всі законодавчі акти республіки будуть приведені у відповідність з положеннями зазначеного міжнародного пакту. Текст постанови вже надіслано генеральному секретареві ООН.

ПРЯМІ ЗВ'ЯЗКИ З ПАР

Латвія і Південно-Африканська Республіка домовились про розвиток прямих економічних зв'язків, а також розпочали консультації щодо можливого обміну урядовими й парламентськими делегаціями.

ЗНОВУ ПРО РАШИДОВА

Чутки про швидку і повну реабілітацію Шарафа Рашидова поширюються в Узбекистані. На захист «батька узбецького народу» виступили недавно як впливовий республіканський тижневик «Литература и искусство Узбекистана», так і газети Джизакської області — батьківщини Рашидова. На сесії Ради та конференції комуністів цієї ж області також було заявлено, що «великому земляку» треба повернути добре ім'я.

ЛЕНІНГРАДСЬКА СТАТИСТИКА

Жити в місті на Неві стає дедалі небезпечніше — про це свідчать статистичні дані, опубліковані в міській пресі. Якщо порівняти перші чотири місяці нинішнього року і року минулого, то відразу впадає в очі збільшення особливо небезпечних злочинів. Так, кількість навмисних убивств і замахів на життя зросла у 1,5 раза. Більше стало згвалтувань і навмисних тяжких тілесних ушкоджень. Майже на третину зріс найпоширеніший вид злочинів: квартирні крадіжки.

(За матеріалами преси).

Знай наших!

Для фуршету у Білому домі

З підвищеним інтересом ставляться у США до ваз, карафок, фужерів та інших виробів із радянського скла. Враховуючи цю обставину, представники Східно-європейсько-американської компанії підписали контракт із Стрийським заводом скла Львівської області на продаж продукції за кордон. Сума угоди близько 60 тисяч доларів.

Інформагентство «Євро-ІКС».

Зверніть увагу

СЕЛО П'Є, А ЛЬВІВ ПЕРЕБ'ЄТЬСЯ

Нині кожна базова структура влади (село, райцентр, район міста) має узаконений суверенітет, який через недосконалість Закону про місцеві Ради і місцеве самоврядування іноді обертається хутірським волюнтаризмом.

У Львові катастрофічна ситуація з водою, однак сільська Рада села Підбуж Золочівського району категорично відмовляється віддати «свою» воду. Маленьке князівство стіною стало проти великого й не довіряє науковим експертизам, що стосуються аналізу запасів підземних вод та раціонального їх використання.

Критична ситуація складається з похованням відходів Стебницького калійного комбінату. Не так давно, через екологічну катастрофу, води Дністра були отруєні відходами цього виробництва — аж до самого Чорного моря. А ж ось знову над Дністром (та й над усіма нами) нависла небезпека. «Мертве озеро» от-от може прорвати дамбу. Який же вихід? Науковці розробили проект поховання відходів на глибині 1800 метрів — на цій глибині вони не отруюють водоносні шари. Однак жителі села Кавського та інших протестують. На їхньому боці — і закон, і плюралізм. То в застійні часи інструктор райкому партії міг єдиним дзвінком навести «порядок», дати, наприклад, цінні вказівки сільським господарям, металургам...

А тут проросли зерна демократії і хочеться чим скоріш одержати врожай, скориставшись місцевим суверенітетом.

Якщо здоровий глузд не візьме гору над емоціями, недалеко й до катастрофи, бо життєдіяльність великого міста буде паралізована.

Обласна Рада змушена була звернутися до Верховної Ради України з клопотанням про... вольове рішення, бо толерантність може обернутися лихом. Відповіді поки що нема.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

У студента є запитання

БИЙ У ЦІЛЬ, АНДРІЮ!

Мабуть, надовго запам'ятають у Черешенській школі-інтернаті Коропського району вчителя-практиканта, студента четвертого курсу Чернігівського педінституту. Разом із однокурсниками Андрій не тільки привіз дітям іграшки, мультики, обладнав кабінет історіографії, а й відкрив безліч «чорних плям» у навчально-виховному процесі. Дуже важко було відповісти недавно обраному директорові на запитання: чому подаровані картинги іржавіють на складі? Як спати дітям у холодних спальнях? Чому в класах нема штор, голі стіни? Де помитись учням увечері?

Оголошена голодовка студентом-сиротою, здається, привернула увагу громадськості, органів народної освіти області до проблем школи-інтернату.

— Нині в Черешеньках іде ремонт, — говорить заступник начальника обласного управління народної освіти Г. Тимошко. — Нарешті дістали для інтернату шпалери, впорядковується подвір'я, випускницям були пошиті святкові сукні, у вересні прибуде спеціаліст по «оживленню» картингів.

Андрій, одержавши у червні характеристику, не заспокоївся. Він вимагає звільнення директора. Але, як повідомили мене у райвно та облвно, для цього нема підстав. Система інтернатівських установ області перебуває на голодному пайку. Мізерне фінансування. Тобто треба міняти систему, а не директора.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Мовою плакатів

НА ЗГАДКУ ПРО МИНУЛЕ І... СЬОГОДЕННЯ

Погляньте на ці знімки. На них наше недалеке минуле, яке ще й досі можна зустріти

на добротних стендах побіля деяких підприємств та організацій. І не тільки в Бердичеві.

Минуле ще міцно тримає нас. Воно кличе назад — в удавану самовдоволеність, у жебрацьке благополуччя, у «комфорт» зрівнялівки й холопського безпам'ятства. Адже саме на останнє розраховує дехто, нав'язуючи новій Конституції республіки трухляві ідеологічні канони.

Але згадайте-но, люди добрі, скільки ми бачили отаких лозунгів! На них ніколи не міняли змісту, лише зафарбовували одні цифри і писали інші. І все це називалося шляхом у світле майбутнє...

Слава Богу, багато хто з нас нині розуміє: без демократії, без цивілізованої боротьби ідей, без особистої свободи кожного на думку, на власність, на інтерес ніяке майбутнє

не можливе. Уся там «залізна», «тверда» рука, незаперечність догматів ведуть лише на задвірки світової історії.

Анатолій КОНДРАТЮК,
журналіст.
Бердичів Житомирської області.

Сигнал тривоги

ЦЕ І НАШ СИН

Олексій Корж із Краматорська... Сьогодні цей хлопчик відомий всій Донеччині. Сумна ота популярність, адже дитина зараз на межі життя і смерті.

Історія з радіоактивною капсулою, що на декілька років «поселилася» в стінах квартири Коржів, — то Чорнобиль місцевого значення. На очах батьків, мов свічечки, танули діти. Лишився Олексій. Але для його врятування необхідна термінова складна операція...

Поки суд шукає і знаходить злочинців, гине ні в чому не повинний хлопчик.

Всім! Всім! Всім! Допоможіть! Не дайте померти тому, хто ще не встиг і пожити. Спасіння Олексія в чималій мірі залежить і від вас, люди добрі.

Коли є валюта, адресуйте її на валютний балансовий рахунок № 67080897 Зовнекономбанку м. Москва з приміткою «Для лікування Коржа Олексія Вікторовича».

Тим, хто не має валюти, але воліє допомогти багатостраждальній сім'ї Коржів, повідомимо адресу:

Донецька область, м. Краматорськ, вул. Гвардійців-кантемирівців, 7, кв. 85, Корж Любові Дмитрівні.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецька область.

Телеграфним рядком із Дніпропетровська

ПРИЇХАЛИ...

У Кривому Розі, Нікополі, Орджонікідзе ще раніше запровадили лімітований розподіл бензину між власниками приватного автотранспорту. А тепер уся область перейшла на нормовану реалізацію пального. Щомісяця автомобілісти одержуватимуть 50 літрів бензину, мотоциклісти — 10. Кому замало, звертатиметься на комерційну заправку.

ШАХТАР МУХАМЕД РАХІМ III

Усе життя відпрацював гірником на одній з шахт Криворіжжя Абдурасул Мадьяров, і лише недавно тут дізналися, що він... хан. Точніше, мав ним стати, оскільки його дід, Мухамед Рахім II, останній в історії правитель-хан Хіви, колись феодальної держави на території Узбекистану, інших реальних спадкоємців не мав.

НАЇХАЛИ НА КОЛОДУ

Майже рік тому сесія Павлоградської міськради місяць приймала рішення про перенесення торгівлі товарами підвищеного попиту на підприємства та в організації. Тепер же вистачило години, щоб це фатальне рішення відмінити. Городяни не сприйняли нововведення, організувавши мітинги-протести.

«СОЦІАЛІСТИЧНА БАТЬКІВЩИНА В НЕБЕЗПЕЦІ»

Під таким заголовком рада секретарів партійних організацій Західного Донбасу опублікувала у своїй регіональній газеті «Новий день» статтю-звернення до земляків. «Горбачов і його команда проводять антинародну політику, намагаючись добрими намірами змінити дію економічних законів», — стверджується у зверненні.

БЕЗ НАДІЇ СПОДІВАЄМОСЬ

Як свідчить статистика, падає народжуваність: тяжкі, мовляв, часи переживаємо, і молоді сім'ї не ризикують. Але будемо оптимістами. Тим паче, що в Дніпропетровську, де пологові будинки справді працюють з «недовантаженістю», щойно відкрито новий, по-сучасному обладнаний. А незабаром ще по одному стануть до ладу в обласному центрі та в Дніпродзержинську.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

...вагу

...В ПЕРЕБ'ЄТЬСЯ

...калійного ...давно, че- ...катастрофу. ...отруєні ...виробництва ...горного мо- ...над Дніст- ...на нами) ...«Мертве ...прорвати ...хід? Нау- ...роект похо- ...на глибині ...ций глиби- ...водо- ...жителі се- ...нших про- ...ьому боці ...ралізм. То ...інструктор ...ніг єдиним ...«порядок», ...цині вка-

зівки сільським господарям, металургам...

А тут проросли зерна демократії і хочеться чим скоріш одержати врожай, скориставшись місцевим суверенітетом.

Якщо здоровий глузд не візьме гору над емоціями, недалеко й до катастрофи, бо життєдіяльність великого міста буде паралізована.

Обласна Рада змушена була звернутися до Верховної Ради України з клопотанням про... вольове рішення, бо толерантність може обернутися лихом. Відповіді поки що нема.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

...апитання

..., АНДРІЮ!

...класах не- ...ні? Де по- ...вері? ...довка сту- ...здається. ...громадсь- ...ної осві- ...блем шко- ...ерешеньках ...ворить зас- ...ка облас- ...народної ...о. — На- ...інтернату ...дкується ...ищим були ...укні, у ве-

ресні прибуде спеціаліст по «оживленню» картингів.

Андрій, одержавши у червні характеристику, не заспокоївся. Він вимагає звільнення директора. Але, як повідомили мене у райвно та облвно, для цього нема підстав. Система інтернатівських установ області перебуває на голодному пайку. Мізерне фінансування. Тобто треба міняти систему, а не директора.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

...катів

...УЛЕ

...ах побіля ...та органі- ...Бердичеві. ...о тримає ...назад — в ...оленість, у ...получуя, у ...ліжки й хо- ...тства. Адже ...розрахоаує ...новій Кон- ...трухляві ...люди добрі, ...отеких ло- ...и не міня- ...фарбовуя- ...ані інші. І ...шляхом у

не можливе. Усяка там «залізна», «тверда» рука, незаперечність догматів ведуть лише на задвірки світової історії.

...хто з нас ...демократії, ...боротьби ...свободи ...на влас- ...е майбутнє

Анатолій КОНДРАТЮК,
журналіст.
Бердичів Житомирської області.

...воги

...Ш СИН

...і знаходить ...в чому не ...Допомо- ...мерти тому, ...ожити. Спа- ...малій мірі ...люди доб- ...адресуйте її ...совий раху- ...Зовеконом- ...приміткою ...ожа Олек-

Тим, хто не має валюти, але волів допомогти багатостраждальній сім'ї Коржів, повідомимо адресу:

Донецька область, м. Краматорськ, вул. Гвардійців-кантемирівців, 7, кв. 85, Корж Любові Дмитрівні.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецька область.

Телеграфним рядком із Дніпропетровська

ПРИЇХАЛИ...

У Кривому Розі, Нікополі, Орджонікідзе ще раніше запровадили лімітований розподіл бензину між власниками приватного автотранспорту. А тепер уся область перейшла на нормовану реалізацію пального. Щомісяця автомобілісти одержуватимуть 50 літрів бензину, мотоциклісти — 10. Кому замало, звертатиметься на комерційну заправку.

ШАХТАР МУХАМЕД РАХІМ III

Усе життя відпрацював гірником на одній з шахт Криворіжжя Абдурасул Мадьяров, і лише недавно тут дізналися, що він... хан. Точніше, мав ним стати, оскільки його дід, Мухамед Рахім II, останній в історії правитель-хан Хіви, колись феодальної держави на території Узбекистану, інших реальних спадкоємців не мав.

НАЇХАЛИ НА КОЛОДУ

Майже рік тому сесія Павлоградської міськради місяць приймала рішення про перенесення торгівлі товарами підвищеного попиту на підприємства та в організації. Тепер же вистачило години, щоб це фатальне рішення відмінити. Городяни не сприйняли нововведення, організувавши мітинги-протести.

«СОЦІАЛІСТИЧНА БАТЬКІВЩИНА В НЕБЕЗПЕЦІ»

Під таким заголовком рада секретарів партійних організацій Західного Донбасу опублікувала у своїй регіональній газеті «Новий день» статтю-звернення до земляків. «Горбачов і його команда проводять антинародну політику, намагаючись добрими намірами змінити дію економічних законів», — стверджується у зверненні.

БЕЗ НАДІЇ СПОДІВАЄМОСЬ

Як свідчить статистика, падає народжуваність: тяжкі, мовляв, часи переживаємо, і молоді сім'ї не ризикують. Але будемо оптимістами. Тим паче, що в Дніпропетровську, де пологові будинки справді працюють з «недовантаженістю», щойно відкрито новий, по-сучасному обладнаний. А незабаром ще по одному стануть до ладу в обласному центрі та в Дніпродзержинську.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Хто є хто

На всіх міліції не вистачає. Але...

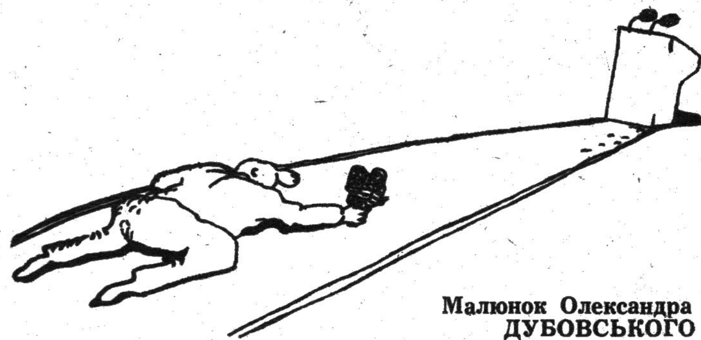
Після того, як минулої суботи на «рулетці» (площа Жовтневої революції) довкола народних депутатів України Д. Павличка, О. Ємця та В. Філенка зібралося близько ста чоловік, не забарився загін міліції з підполковником на чолі.

Звинувативши депутатів в організації несанкціонованого мітингу, підполковник вимагав негайно розійтися, оскільки «з нього спитають».

Після роз'яснення Олександра Ємця [illegible] це зв[illegible]а зустріч із [illegible]борцями ок[illegible]у, депутатом якого він є, міліціонери розташувалися неподалік і до кінця розмови вишукували відеокамерою підозрілі обличчя.

З іншого боку кілька хлопців з гітарами зібрали приблизно такий самий по кількості «мітинг». Міліції на них не вистачило...

Сергій ЛАВРЕНЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ.

Малюнок Олександра ДУБОВСЬКОГО

Бажаючі є!

В УНІВЕРСИТЕТ — БЕЗ ЕКЗАМЕНІВ

Перший на Україні вільний університет планується відкрити цього року у Донецьку. Прийматимуть туди без будь-яких екзаменів і обмежень за віком. Навчання — [illegible]чне, п[illegible] — приблизно 30—40 карбован[illegible]ців на місяць. Студентам пропонується широкий вибір спеціальностей на таких факультетах: бізнесу, людинознавства (психологія, антропологія), мистецтвознавства, історичному, а також релігієзнавства та українознавства. Як запевняють ініціатори створення вільного університету, гарантується рівень освіти, не нижчий світових стандартів.

Інформагентство «Євро-ІКС».

«ВИ ПРАЦЮЙТЕ, А МИ ПОДИВИМОСЬ»

У Херсоні відбувся ярмарок робочих місць для випускників сере[illegible]шкіл. М[illegible] запрошува[illegible] роботу [illegible]овики підприємств, організацій обласного центру, інші компетентні спеціалісти.

Та ні комп'ютерні тести, ні рекламні ролики, ні запросини не справили ніякого враження на юнаків та дівчат. Лише четверо добровольців погодилися працювати на бавовняному комбінаті, де не вистачає майже 600 робітників. Не поспішають випускники й на комбайнобудівне об'єднання, швейну фабрику «Більшовичка». Причина — погані умови праці.

Тож прощатися з в'єтнамськими робітниками на деяких підприємствах поки що не поспішають. На думку Л. Михайлової, директора міського центру зайнятості, прогнозування попиту на робочу силу слід поставити не на любительську, а на професійну основу. Є потреба подумати й про біржу праці, яку закрили в Херсоні наприкінці 20-х років.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Таке життя

Презентація

БОГ ЛЮБИТЬ ТІЛЬКИ ВІЛЬНИХ

Український банк «Відродження», якому не минуло ще й року, схоже, стає не тільки надійним діловим партнером, а й добрим меценатом української культури. Ось лише кілька штрихів. При його матеріальній підтримці здійснили закордонні поїздки для пропаганди своєї культури кілька творчих колективів, банк оплатив організацію роботи школи-семінару для молодих підприємців, де читали лекції американські бізнесмени. Сьогодні «Відродження» фінансує зйомки восьми повнометражних художніх фільмів з української історичної тематики.

Для того, щоб банк став міцною структурою, щоб якомога менше на нього впливали економічні стреси, треба, так би мовити, посадити його на міцну економічну основу.

— Тому ми вже створили дванадцять малих підприємств, два спільних, стали засновниками трьох концернів і трьох асоціацій, — сказав під час презентації банку «Відродження» голова його правління А. Скопенко. — І цей процес у нас наростає.

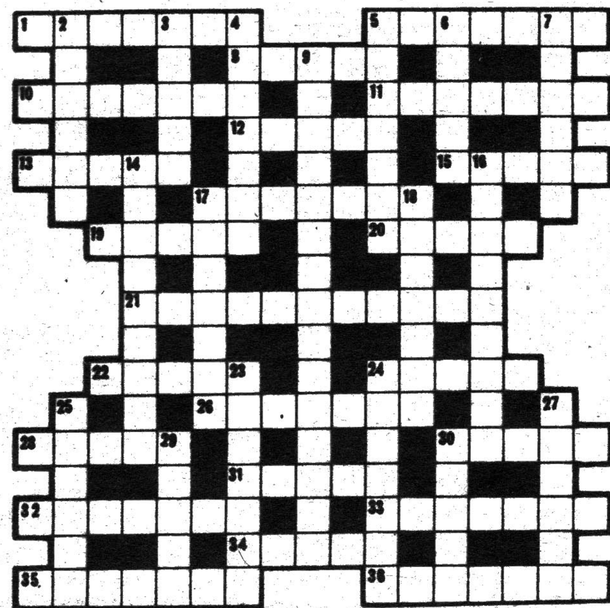
Установчу раду банку складають 17 організацій. Серед тих, з ким плідно співпрацює «Відродження», й Українська Духовна республіка.

— Сьогоднішня презентація банку «Відродження» повинна ще раз нагадати: і у фінансах, і у вихованні дітей, і у відносинах України із зарубіжними країнами, тобто в усіх сферах нашого буття, маємо дотримуватись основного, що нам заповіли козаки-запорожці: свободи. Якщо ми знехтуємо цей основний принцип, то нічого не виграємо. І ніякі інвестиції, мільярди не допоможуть, бо Бог любить тільки вільних, тільки незалежних. Це думка провідника Української Духовної республіки Олеся Бердника.

Треба сказати, що учасників презентації зустрічали чоловічий гурт «Козацькі забави», кобзарі, була розгорнута виставка декоративно-ужиткового мистецтва. Одне слово, українського антуражу не бракувало. Ним сьогодні повсюдно «козиряють». А от з українським духом значно сутужніше.

Отож будемо плекати надію, що такі благодійники, як український банк «Відродження», допоможуть нам воскресити той дух.

Роман ВАТРИЧ.

Н...

НА ІМ...

У Каневі від... ка писанок тала... ниці зі США ... Найбільше заці... відувачів викли... ті космацькі о... тиви київських ... их розписів, ... мицею на стра...

Ім'я Софії З... невідоме у на... писанки є в сім... США Джордж... канських сенат... менів. Завдяки... вим виступам ... американських, ... лекомпаній сві... ковичне укра... писанкарства.

КИЇВС...

ВІД...

Гастролі для... подія, а тим ... Саме таким б... турне для ... Київського ак... ру опери та б... Шевченка, що ... Трупа виступил... в Оттаві й Тор... і Квебеку, Мон... зі. І скрізь на... великий успіх. ... тики назвали к... справжнім від...

У репертуар... «Попелюшка» ... концерт з фра... балетної класи... пелюшки з одн... таклю виконув... річна випускни... ного училища ...

К...

ПО ГОРИЗОН... ліковані дихал... Причорномор'ї... ня, перевірка. ... Метелик. 12. Ц... стосування гіп... вчених, винахі... приз. 17. Любит... повстань у Гру... то на Буковин... Гуцульська су... Князь, восьмача... зіна. 31. Столи... на, напівкущ. ... Хвойні ліси на... кордоном. 36. О...

ПО ВЕРТИКА... 3. Поетичні тво... не море. 5. Ак... на бесіда». 6. ... ких князів. 9. Ко... Берлін. 14. Аеро... кий історик, як... риторії нинішн... раїнських наро... Стародавніх Аф... 29. Красуня, ... 30. Тюлень.

Відповіді до ...

ПО ГОРИЗОН... 10. Литавра. 13... Дискваліфікація... 28. Острава. 30. ...

ПО ВЕРТИКА... 5. Ряска. 6. Вор... ус. 13. Матвієн... боліз. 21. Салан...

Черговий по...

Хто є хто

...іх міліції не вистачає. Але...

Малюнок Олександра ДУБОВСЬКОГО

минулої субо-
(площа Жовт-
довкола на-
тів України
Ємця та В. Фі-
близько ста
ився загін мі-
ником на чолі.
епутатів в ор-
онованого мі-
овник вимагав
я, оскільки «з

ння Олександ-
зв... а зу-
и ок...у, де-
н є, міліціоне-
я неподалік і

до кінця розмови вишукували відеокамерою підозрілі обличчя.

З іншого боку кілька хлопців з гітарами зібрали приблизно такий самий по кількості «мітинг». Міліції на них не вистачило...

Сергій ЛАВРЕНЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ.

Бажаючі є!

...ВЕРСИТЕТ — БЕЗ ЕКЗАМЕНІВ

країні віль-
т планується
року у До-
тимуть туди
екзаменів і
ком. Навчан-
п... —
40 кар...ван-

ців на місяць. Студентам пропонується широкий вибір спеціальностей на таких факультетах: бізнесу, людинознавства (психологія, антропологія), мистецтвознавства, історичному, а також релігієзнавства та українознавства. Як запевняють ініціатори створення вільного університету, гарантується рівень освіти, не нижчий світових стандартів.

Інформагентство «Євро-ІКС».

...ПРАЦЮЙТЕ, А МИ ПОДИВИМОСЬ»

Таке життя

увся ярмарок
для випускни-
і. М... ць за-
ту... овики
рганізацій об-
нші компе-
.
рні тести, ні
ні запросини
ого враження
ат. Лише чет-
в погодилися
бавовняному
вистачає май-

же 600 робітників. Не поспішають випускники й на комбайнобудівне об'єднання, швейну фабрику «Більшовичка». Причина — погані умови праці.

Тож прощатися з в'єтнамськими робітниками на деяких підприємствах поки що не поспішають. На думку Л. Михайлової, директора міського центру зайнятості, прогнозування попиту на робочу силу слід поставити не на любительську, а на професійну основу. Є потреба подумати й про біржу праці, яку закрили в Херсоні наприкінці 20-х років.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Презентація

...ЛЮБИТЬ ТІЛЬКИ ВІЛЬНИХ

анк «Відрод-
минуло ще
ає не тільки
партнером,
натом україн-
Ось лише
ри його ма-
ці здійснили
и для пропа-
ьтури кілька
в, банк опла-
оботи школи-
молодих під-
итали лекції
есмени. Сьо-
ня» фінансує
овнометраж-
мів з україн-
ематики.
анк став міц-
щоб якомога
пливали еко-
реба, так би
його на міц-
нову.
е створили
підприємств,
ли засновни-
рнів і трьох
ав під час
«Відроджен-
правління
цей процес

банку скла-
цій. Серед
співпрацює
й Українська
а.
презентація
ня» повинна
і у фінансах,
й, і у відно-
зарубіжними
усіх сферах
мо дотриму-

ватись основного, що нам заповіли козаки-запорожці: свободи. Якщо ми знехтуємо цей основний принцип, то нічого не виграємо. І ніякі інвестиції, мільярди не допоможуть, бо Бог любить тільки вільних, тільки незалежних. Це думка провідника Української Духовної республіки Олеся Бердника.

Треба сказати, що учасників презентації зустрічали чоловічий гурт «Козацькі забави», кобзарі, була розгорнута виставка декоративно-ужиткового мистецтва. Одне слово, українського антуражу не бракувало. Ним сьогодні повсюдно «козиряють». А от з українським духом значно сутужніше.

Отож будемо плекати надію, що такі благодійники, як український банк «Відродження», допоможуть нам воскресити той дух.

Роман ВАТРИЧ.

Ми — українці

НАШІ УЗОРИ НА ІМПОРТНИХ ПИСАНКАХ

У Каневі відкрилася виставка писанок талановитої художниці зі США Софії Зелюк. Найбільше захоплення у відвідувачів викликають знамениті космацькі орнаменти і мотиви київських та петриківських розписів, виконані художницею на страусових яйцях.

Ім'я Софії Зелюк практично невідоме у нас. Тим часом її писанки є в сім'ї президента США Джорджа Буша, американських сенаторів та конгресменів. Завдяки її неодноразовим виступам в програмах американських, японських телекомпаній світ знає про предковічне українське ремесло писанкарства.

В Австралії, до речі, відомі розписи страусових яєць, виконані Аничкою Зелінською. Навіть українських спеціалістів вражають неповторним колоритом, багатством фантазії, філігранністю.

Звичайно, розміри страусового яйця дають простір для польоту фантазії, для вияву майстерності. Все ж буде дуже прикро, коли писанкарство сприйматиметься «там» як покриття узорами яєць австралійської птахи. А таке можливе, адже Україна досі не спромоглася на жодну виставку писанок за рубежем.

Інформагентство «Інтелект».

Навколомистецькі новини

КИЇВСЬКА «ПОПЕЛЮШКА» ВІДКРИВАЄ КАНАДУ

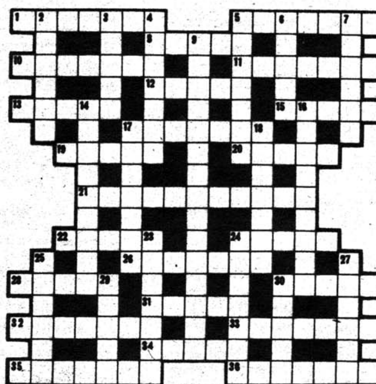
Гастролі для театру завжди подія, а тим паче — вдалі. Саме таким було канадське турне для балетної трупи Київського академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка, що тривало 48 днів. Трупа виступила з виставами в Оттаві й Торонто, Ванкувері і Квебеку, Монреалі й Вінніпезі. І скрізь наші земляки мали великий успіх. Театральні критики назвали колектив з Києва справжнім відкриттям сезону.

У репертуарі були вистава «Попелюшка» С. Прокоф'єва і концерт з фрагментів світової балетної класики. Партію Попелюшки з однойменного спектаклю виконувала сімнадцятирічна випускниця хореографічного училища солістка балету Ірина Дворовенко, яка, до речі, є лауреатом міжнародного конкурсу артистів балету, що проходив у США.

Але, окрім репетицій і самих вистав, що, безперечно, забирали багато і часу, і зусиль, київські артисти мали змогу побачити сучасну Канаду, відчути її культурний рівень. Усе це, як і блискучу організацію спектаклів, забезпечив імпресаріо Джон Кріптон. До речі, саме він організував пам'ятні киянам гастролі Вінніпезького королівського балету і запросив київський балет у Канаду. Він має намір продовжити ділові взаємини з театром.

Марія КОРЕНЯКО.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Лікарська рослина, використовується при лікуванні дихальних шляхів. 5. Племена, які жили в Північному Причорномор'ї до нашої та на початку нашої ери. 8. Випробування, перевірка. 10. Резиденція гетьманів Лівобережної України. 11. Метелик. 12. Шотландський хірург, один з основоположників застосування гіпнозу. 13. Сім'я видатних німецьких та російських вчених, винахідників, живописців. 15. Міжнародний шаховий приз. 17. Любитель «полювання» на гриби. 19. Ватажок селянських повстань у Грузії. 20. Справжнє прізвище Лесі Українки. 21. Місто на Буковині. 22. Органічна речовина. 24. Турецький воїн. 26. Гуцульська сумка. 28. Співачка — зірка світової величини. 30. Князь, воєначальник, військо якого перейшло на бік Степана Разіна. 31. Столиця високорозвинутої країни. 32. Декоративна рослина, напівкущ. 33. Частина українського весільного обряду. 34. Хвойні ліси на півночі. 35. Український футболіст, який грає за кордоном. 36. Офіційний документ, послання.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Персонаж опери «Запорожець за Дунаєм». 3. Поетичні твори. 4. Колишня фортеця при виході з Дніпра в Чорне море. 5. Актор і режисер, директор театру товариства «Руська бесіда». 6. Французький поет. 7. Резиденція литовських великих князів. 9. Командир авіаполку, який ще в 1941 році бомбив Берлін. 14. Аеропорт. 16. Хірургічний інструмент. 17. Давньогрецький історик, який першим описав життя скіфів, зокрема на території нинішньої України. 18. Академік, збирач і дослідник українських народних пісень. 23. Музичний твір. 24. Орган влади у Стародавніх Афінах. 25. Поема Байрона. 27. Сторожовий корабель. 29. Красуня, через викрадення якої почалася Троянська війна. 30. Тюлень.

Відповіді до кросворда, надрукованого 22 червня

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Пращур. 4. Царьов. 7. Крамар. 8. Поміст. 10. Литавра. 13. Марафон. 15. Квартал. 16. Пором. 18. Порик. 19. Дискваліфікація. 22. Етика. 23. Трупа. 24. Румунка. 26. Брандес. 28. Острава. 30. Якунін. 31. Письмо. 32. Зонтик. 33. Резеда.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Пенелопа. 2. Шурка. 3. Ремарк. 4. Цимбал. 5. Ряска. 6. Воронько. 9. Абревіатура. 11. Терпилиха. 12. Авенаріус. 13. Матвієнко. 14. Фурнітура. 17. Мекка. 18. «Пласт». 20. Верболіз. 21. Саламаха. 24. Речник. 25. Асесор. 27. Накат. 29. Ремез.

Черговий по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 441-88-26.

Пригоди

ВИБУХНУЛА ...ХАЛАТНІСТЬ

Від потужного вибуху на Пирятинській дільниці «Вторчормету» в будинку за півсотні кроків повилітали шибки, місце події обвила задушлива хмара. Туди оперативно виїхали працівники міліції, райвійськкомату, відділення КДБ. Як швидко з'ясувалося, причиною вибуху не був один з численних «подарунків» війни: у ваговій вибухнула... металева діжка. Хтось зі здавачів вторсировини завіз її, щільно закупорену, із залишками карбіду. Під палючими променями сонця вона і вибухнула.

На щастя, обійшлося без жертв.

Іван КУЧЕР,
співробітник газети «Зоря Полтавщини».

РОЗЛИЛАСЬ ОТРУТА

Автомобіль, що належить одному з підприємств Дніпропетровська, повертався додому з діжками отруйної речовини. В обласній санепідемстанції повідомили, що метафос — а саме його перевозили — належить до другої категорії отруйності. Це вимагало додаткових заходів безпеки. Звісно, про це ніхто не подбав. Автомашина з отрутою неподалік села Озеро потрапила в аварію. Загрозливий вантаж розлився. Оперативно в цій небезпечній ситуації діяли працівники місцевого райвідділу міліції та формувань цивільної оборони. В обласній санепідемстанції повідомили, що обстановка на місці аварії стабілізується.

Що ж! Перехрестимося вже вкотре.

Анатолій КОВТУН.
Вінницька область.

ПОГОДА

28 червня по Україні, а 29 червня у західній половині короткочасні дощі, грози, місцями сильні зливи, град, шквали 17—22 метри на секунду. Температура вночі 12—19, вдень 23—29 градусів, у східних областях місцями 30—33 градуси.

По Києву та області сьогодні увечері короткочасний дощ, гроза. Вітер змінних напрямків, 2—7 метрів на секунду, під час грози поривчастий. Температура 23—28 градусів.

Сьогодні, 28 червня, сонце зійшло о 4 годині 48 хвилині. Зайде о 21 годині 13 хвилині. Тривалість дня 16 годин 25 хвилин.

НОВА УГОДА НЕ КРАЩА

БЕЗУМОВНО, перше враження від другого варіанту проекту Союзного договору краще, ніж від його попередника. Здається, що в ньому містяться положення, які дійсно дають більше свободи республікам, дозволяють їм реалізувати право соціально-економічного вибору, забезпечують національні інтереси тощо. Але це враження поверхове. Більш докладний аналіз тексту призводить до висновків не таких вже й оптимістичних.

Преамбула особливих зауважень не викликає. Вони виникають пізніше, коли йдеться про «Основні принципи». Саме тут сказано, що «кожна республіка — учасник Договору є суверенною державою». Але тепер учасниками договору стають не тільки ті республіки, що безпосередньо утворюють Союз, а й такі, що «входять до Союзу... у складі інших республік». Логічно, що й вони тепер стають суверенними. Сьогодні це республіки, які ми традиційно називали автономними. Отже, можна прогнозувати, що суверенних республік побільшає принаймні вдвічі. Саме колишні автономії будуть претендувати на статус «республік — учасників Договору», а отже, й на суверенітет. Недивно в такому разі, що представники автономних республік погодилися на цей проект договору швидко й без ускладнень.

Що дають ці зміни? Подивимось на передостанню частину статті 5, у якій ідеться про те, що повноваження Союзу можуть бути змінені тільки за погодженням усіх республік — учасників договору. Оскільки таких республік тепер буде багато, досягнення консенсусу ускладниться, а в критичних випадках нагадуватиме старий польський Сейм, де одне «вето» ламало часом й найкращі наміри. Чи випадково склалася така ситуація? Навряд, адже йдеться про гарантії стабільності ядра договору — компетенції центру. Саме останній зацікавлений у тому, щоб його повноваження було неможливо істотно обмежити. Таким чином, «розумний центр» руками республік робить їх невільниками власного об'єднання.

Звертає на себе увагу й перелік найважливіших прав громадян, який вміщено в пункті «Третє» договору. Це право вивчення й використання рідної мови, право безперешкодного доступу до інформації, свобода віросповідання. Про інші права сказано «у відсилочній формі».

Чи є ці права справді найголовнішими? Згадаймо, що у Конституції США названо насамперед право на життя, свободу й прагнення до щастя, а в Декларації прав людини й громадянина Франції 1789 року — право на свободу, власність, безпеку й протидію гнобленню. Нагадаю, що Л. Локк, стоячи найближче до філософських витоків прав людини, писав про право на життя, свободу і майно. То чи не дивно, що, постраждавши від тоталітаризму (тобто стягнення власності в єдиний держфонд), ми й сьогодні нічого не пишемо про гарантії приватної власності, про застереження проти узурпації влади однією партією, про свободу соціально-економічного вибору, про поділ влад і незалежність суду? Нагадую, знову ж таки, що згідно із статтею 9 проекту договору він становить передконституційний акт. А тому всі означені права водночас і є головними політичними цінностями. То чи правильно ми їх обрали?

ТЕПЕР про головні колізії проекту. В розділі «Основні принципи» зазначено, що «республіки, які утворюють Союз, зберігають за собою право на самостійне вирішення **всіх** (підкреслено мною. — В. Р.) питань свого

Союзний договір. Яким йому бути?

розвитку». Але це явне перебільшення, бо для цього не створені відповідні гарантії. Другий проект, так само як і перший, зберігає тричленну систему поділу повноважень влади в Союзі: повноваження суто Союзу (центру); повноваження Союзу та республік (спільні); повноваження окремих республік. Отже, якби республікам і заманулося вирішувати все самим, то вони не мали б змоги цього досягти через структуру державних повноважень. Доцільніше було б перейти на двочленну компетенцію: спільну для республік (Союзу); окремо республік.

Звісно, що вирішення всіх питань окремо республіками, може, й недоречне. Але тоді за вимогами юридичної техніки не треба переобтяжувати договір політичними завитушками, які не стільки прикрашають його, скільки свідчать про невибагливі політичні смаки наших державних мужів. Навряд чи подібні «прикраси» дозволили б свого часу Джефферсон, Медісон або Лафайєт.

Хоча республіки — учасники договору й проголошені суверенними з певними гарантіями своїх повноважень, вони, як і раніше, позбавлені права на вільний соціально-економічний вибір, що, становить класичний атрибут суверенної держави за канонами міжнародного права на підставі резолюцій ООН. Право такого вибору означає, що суверенна держава сама обирає свій шлях економічного та соціального розвитку. Цей шлях може бути «капіталістичним», «соціалістичним» або «конвергентним» (усі ці терміни умовні й надто тхнуть нафталіном). У проекті знову не знайшлося місця свободі вибору. Що, правда, й про «соціалістичний вибір» не сказано, але чи рятує це ситуацію? Ясно, що в політичному відношенні Союз вбачається односпрямованим. Це очевидно. Адже до повноважень центру, договір прямо відносить оголошення війни та укладення миру, керівництво оборонними галузями в частині виробництва озброєнь, координацію зовнішньополітичної діяльності республік, встановлення основ законодавства. Отже, «ворогів» визначатиме виключно центр (Союз), оборонна промисловість не мислиться приватною (а що це важить економічно, ми знаємо), право як міра свободи також централізоване.

У проекті також ідеться про встановлення основ єдиної соціальної політики, що передбачає централізоване вирішення питань зайнятості, міграції, освіти й культури. Якщо перекласти це на мову буденних понять, то ми пізнаємо наших давніх знайомців: єдині підручники для вузів та шкіл (а всередині єдина концепція історії, фізики та математики, біології, етики та естетики); прописка й паспортний режим (бо як інакше керувати міграціями); єдині дипломи кандидатів і докторів наук (що так само єдино не визнаються на Заході).

СТУПІНЬ свободи республік можна відчути не тільки якісно, але й кількісно. До відома республік, крім «усіх питань свого розвитку», віднесені виступи проти расизму, шовінізму, націоналізму, спроб обмежити права народів. Їм належить вільний вибір форм власності та методів господарювання, визначення національно-державного та адміністративно-територіального устрою, визначення системи органів влади та управління, встановлення дипломатичних, консульських, торговельних зв'язків з країнами. Якщо втриматись від іронії щодо «всіх питань свого розвитку», то в проекті договору можна нарахувати всього близько десяти повноважень республік, у яких вони дійсно самостійні.

Повноваження ж центру викладені докладніше. Так, повноваження суто Союзу в статті 5 займають близько 30 позицій, повноваження спільні (Союзу разом з республіками) — ще стільки ж. Як бачимо, співвідношення приблизно 1:6 на користь Союзу. І це якщо не зважати на ту обставину, що деякі союзні повноваження блокують права республік. Наприклад, положення статті 5 проекту договору про встановлення основ зовнішньоекономічної діяльності республік центром, а також про загальносоюзну митницю, блокують реальні повноваження республік на право торговельних зв'язків з іноземними державами, якщо розуміти це право як свободу зовнішньоторговельних відносин, а не як жалюгідне право одержувати порцію закордонного «дефіциту» із загальносоюзної кормушки.

Політичні колізії проекту доповнюються суто юридичними. Так, у проекті сказано, що «основу Конституції Союзу становить Союзний договір» (ст. 9). Неупереджений читач зрозуміє це так, що договір становитиме головну частину Конституції Союзу. Але майже поряд автори проекту пишуть, що Конституція Союзу не може суперечити Союзному договору (ч. 3, ст. 9). Так і не ясно, чи буде Конституція Союзу окремим договором, чи ні.

Не вдалось уникнути фундаментальних, на мою думку, колізій і в розділі проекту «Органи Союзу». Рада Федерації — орган, чи не найсолідніший за складом, не має права певного юридичного статусу, бо з того, як описано його компетенцію, неможливо визначити, яку саме владу (законодавчу, виконавчу?) він уособлюватиме. У першому проекті Союз Федерації був координатором діяльності парламентів та урядів Союзу і республік. У другому він є органом «для розгляду основних питань внутрішньої і зовнішньої політики Союзу, погоджених дій республік, координації відносин Союзу і республік». Думається, прагнення будь-що створити якісь надбудови над парламентськими інституціями свідчить про наше хронічне невміння жити в політичних межах традиційних атрибутів правової держави. І те, що ми визнаємо цю нездатність на конституційному рівні, не робить нам честі. І чого в такому випадку варте твердження проекту договору про гарантії «проти будь-яких тенденцій до авторитаризму» («П'яте» з «Основних принципів»).

НАРЕШТІ про останнє за переліком та не за значенням. У преамбулі проекту згадуються республіканські декларації про суверенітет як одна з основ договору. Але проект часто-густо не узгоджується з деклараціями, зокрема з українською від 16 липня 1990 року. Вона передбачає, що Генеральний прокурор республіки звітує тільки перед Верховною Радою України. А проект договору підпорядковує його ще й Генеральному прокурору Союзу. Декларація передбачає самостійну банківську, цінову, фінансову, митну системи України, а також можливість запровадження власної валюти. Проект же договору навпаки — загальносоюзну фінансову, кредитну, грошову, податкову і цінову політику, загальну валюту. Вже вказувалося й на загальносоюзну митницю.

Право республіки на власні збройні сили не тільки не гарантується, але й не згадується. Є й інші приклади нігілізму.

Не відповідає концепції Союзу суверенних держав і те, що проектом договору передбачається створення Верховного суду Союзу. Якщо існує Конституційний суд Союзу, то навіщо ще й Верховний?

Перелічене доводить, на мою думку, лише те, що концепція федерації з суверенними суб'єктами може бути тільки штучною, умовною. А насправді життєздатні або конфедерації, або федерації без суверенітету їхніх членів. Оскільки позбавити республіки суверенітету вже не вдасться (та й навіщо), доцільно перейти на концепцію фактичної конфедерації, вживаючи термін «союз держав». Термін же «конфедерація» (щоб не подразнювати політичних пуритан) можна не вживати. Та й взагалі, чи про терміни йдеться?

Всеволод РЕЧИЦЬКИЙ,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри державного права Української юридичної академії.
Харків.

Селянський щоденник

А В МУЖИКІВ ЧУБИ ТРІЩАТЬ

За прогнозами спеціалістів, цьогорічний урожай на Сумщині буде гарним. Але може статися, що господарства не зможуть зібрати вирощеного. Бо непевна ситуація з технікою і запасними частинами.

— Лише за останніх два тижні, — розповідає заступник генерального директора облагропостачу К. Городецький, — надійшло кілька десятків листів і телеграм. Заводи відмовляються від раніше укладених договорів на поставку продукції. У кращому разі наполягають на зменшенні погоджених раніше цифр або виділенні їм валюти, металу, інших матеріалів під виробничу програму. Понад 70 комбайнів «Дон» і «Нива» з Ростова одержали без жаток. Якщо торік мали майже одну тисячу акумуляторів для «КамАЗів» і комбайнів, тепер — жодного.

Чим же мотивують партнери згортання договірних зв'язків? Ось телеграма з Омська: «За рішенням Верховної Ради УРСР комбінати республіки припинили поставку металу. Завод культиваторів зупинено». З Рязані: «Згідно з Постановою Верховної Ради УРСР «Про єдине держзамовлення УРСР» нашому комбайновому заводу виділено лише 30 відсотків необхідних ресурсів. У зв'язку з цим змушені скоротити випуск і відповідно — поставки картоплезбиральних комбайнів, картоплесортувальних пунктів і запасних частин». З Ульяновська: «Відповідно до статті 2 Закону РРФСР «Про господарські зв'язки у 1991 році» моторний завод вносить зміни у договір, зменшуючи поставки продукції з другого кварталу на десять відсотків».

Можна скільки завгодно (і є за що!) критикувати вади системи господарських зв'язків, породженої адміністративно-командним ладом. Однак ламати старе, не маючи нового, кращого механізму, навіть під актуальним сьогодні гаслом боротьби за державний суверенітет необачно. Адже будь-яка війна не минає без жертв. От і від війни законів між республіками хто найбільше потерпає? Воістину, пани скубуться, а в мужиків чуби тріщать...

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Сумська область.

І ТЕХНІКА НЕ ПРОСТОЮЄ

Ще два-три роки тому на заготівлю кормів для худоби піднімалась уся область. Та минули часи мобілізації, кампанійщина, і така «застійна» традиція не в пошані. Можливо, й на жаль. Бо ж тоді ретельно викошували неугіддя. Не випадково в багатьох селах в Борзнянському районі машини АВМ стоять без діла, адже вони «споживають» в основному дикорослі трави, які скошували вручну. Будуть господарства без вітамінного трав'яного борошна.

Звичайно, є й приємні винятки. У селах Вільшанському і Гай Сосницького району сільвиконком і правління колгоспу оголосили, як і в попередні роки, першочерговим завданням заготівлю зеленої маси. Не за «так». Доставивши його на АВМ три тонни, матимеш і зерно з майбутнього урожаю, і 20 соток сінокосу. До того ж, і колгоспна техніка не простоює.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Незабаром почнеться парламентська перерва. Як працювали обранці народу? Як оцінюють роботу парламентаріїв виборці? Мабуть, настав час підвести підсумки ще одного періоду роботи.

Об'єктивно оцінити роботу депутатів по регіонах можна за результатами соціологічного опитування. Саме з цією метою група соціологічних досліджень Верховної Ради УРСР провела опитування під назвою

ОЦІНКА ВИБОРЦЯМИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Анкетування охопило 1800 чоловік, які представляли населення 10 регіонів України. Одним із факторів, які впливають на зміст і характер депутатської діяльності, є її **оцінка виборцями.** Про це свідчать численні посилання депутатів на думку виборців, їхні зауваження та побажання щодо діяльності своїх обранців у парламенті.

Для того, щоб об'єктивно оцінити депутатську діяльність, треба знати про неї, а щоб знати — треба цікавитись. Як засвідчило дослідження, кожний десятий виборець постійно цікавиться діяльністю свого депутата, 25,4 відсотка цікавляться час від часу, майже або зовсім не цікавляться 21,8 та 18,3 відсотка відповідно, а кожний четвертий навіть не знає свого депутата. Ступінь інтересу значною мірою залежить від освіти та віку виборців. Людей з вищою освітою та середнього віку діяльність депутата цікавить більше, ніж людей з незакінченою середньою освітою та похилого віку.

Істотні розбіжності виявляються по регіонах. Приміром, мешканці трьох регіонів — Західного, Північно-Східного та Центрального — виявляють вищу та середню зацікавленість у діяльності своїх депутатів (60,4, 46 і 43,6 відсотка відповідно), в інших регіонах вона значно нижча, найменший інтерес у Північно-Східному та Східному регіонах (29,4, 24,1 відповідно).

Оцінити роботу з виборцями змогли лише 38,8 відсотка, 24,1 з них оцінили її як добру чи задовільну, 14,7 вона не задовольняє. Розподіл по регіонах свідчить, що найбільш високо оцінюють роботу депутатів з виборцями у Західному, Центральному і Північно-Східному регіонах. Кількість позитивних оцінок тут значно перевищує кількість негативних. Звертає на себе увагу і високий відсоток виборців у Києві та Східному регіоні, які взагалі не змогли дати оцінку цій формі роботи своїх депутатів.

Діяльність депутата в республіканському парламенті здійснюється в різних формах, серед яких найбільш **вагомими є участь у засіданнях Верховної Ради та робота в постійних комісіях.** Лише 30,5 відсотка опитаних висловили думку щодо участі своїх депутатів у пленарних засіданнях, з них 18,4 відсотка оцінили її позитивно, 12,1 — негативно, 69,5 не змогли упоратися з цим завданням. Як і раніше, переважна більшість позитивних оцінок припадає на три регіони: Західний, Північно-Східний та Центральний.

Щодо роботи депутатів у постійних комісіях, то тут частка виборців, які не спромоглися дати їй оцінку, сягає майже 80 відсотків, а в деяких випадках і 85. Такий стан справ є цілком закономірним, оскільки ця форма парламентської діяльності майже не висвітлюється засобами масової інформації і, мабуть, ще рідше обговорюється під час зустрічей депутатів з виборцями.

Згідно із Законом УРСР «Про статус народного депутата Української РСР» депутат повинен вивчати громадську думку населення свого виборчого округу і враховувати її у своїй парламентській діяльності. Щоб з'ясувати, якою мірою цей закон втілюється в життя, виборцям було запропоновано відповісти на запитання: **«Чи збігається ваша думка з позицією народного депутата УРСР від вашого виборчого округу з питань, що розглядає Верховна Рада?»**

Незважаючи на певну суб'єктивність такої інформації, ми вважаємо її корисною, оскільки статистично значущі тенденції вона відбиває. Найвиразніша серед них полягає в тому, що більшість виборців (55,3 відсотка) не змогли відповісти на поставлене запитання, 12,5 відсотка відповіли негативно. Враховуючи, що лише 32,2 відсотка виборців відзначили збіг власної думки з тих чи інших питань з позицією своїх депутатів, останнім, при посиланні на листи або на інші звернення громадян, слід зважити на те, репрезентують вони громадську думку всього населення виборчого округу чи лише певної групи виборців.

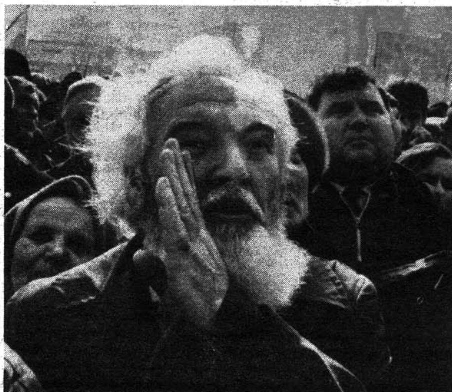
Як засвідчило дослідження, існують досить значні відмінності у думках виборців і депутатів у Західному та Північно-Східному регіонах, а найменша — у Південно-Західному, Кримському і Східному. Враховуючи, що три чверті опитаних у Кримському і дві третини у Східному регіонах не змогли відповісти на поставлене запитання, цей висновок слід тлумачити скоріше як припущення.

Окрім відзначених тенденцій підкреслимо також відносно високий відсоток виборців Північно-Західного (27,3) і Південно-Західного (20,8) регіонів, чия позиція з питань, що розглядаються у Верховній Раді, не збігається з позицією депутата.

Підсумовуючи результати дослідження, можна дійти висновку, що виявлені тенденції мають досить чітку регіональну специфіку. Так, якщо в Західному регіоні відсоток виборців, які тією чи іншою мірою цікавляться діяльністю своїх депутатів, становить 60,4, то в Східному — 24,1; оцінюють її як добру чи задовільну в Західному 50,4 відсотків, у Східному — 15,5; зазначають збіг позицій виборців і депутатів відповідно 52,5 і 23,8.

Наведені дані свідчать не тільки про ступінь активності тих чи інших депутатів, про міру їх згоди з виборцями, а й про регіональні відмінності в політичній активності громадян.

Володимир ОССОВСЬКИЙ, керівник групи соціологічних досліджень, доктор філософських наук, професор.

Коротко з листів

ВІДДАЙТЕ ВЛАСНИКАМ

В АТП Головкиївміськбуду списують застарілі вантажні автомобілі, у тому числі дизельні, які давно вже відслужили своє, та й запчастин до них немає. Але в руках приватного власника вони могли б іще послужити деякий час. Особливо знадобилися б вони людям, які мають земельні наділи за 50—80 кілометрів. Чом би не продавати такі машини замість того, щоб відправляти їх на металобрухт?

І. ХОДЧЕНКО.
Київ.

НА ЗАХІД КИВАЙ І САМ... ПРАЦЮЙ

На долю минулих поколінь випало дуже багато труднощів: революція, громадянська війна, голод, знову війна, тяжкі повоєнні роки... А як тільки з'явилися відносно спокійні часи, батьки почали виховувати дітей-нероб. І все від великої любові до дітей і міркуючи при цьому так: «Ми жили погано, то хай хоч діти поживуть». Але ж там, де немає праці — там руйнування. І життя стає нестерпно тяжким. Ви ж подивіться, що робиться в селах,—молодь тікає в міста, не маючи любові до землі, до тяжкої праці, а праця якраз і виховує людину. Ми всі киваємо на Захід: там, мовляв, добре живуть, але ж там і працюють! Тож давайте і ми дружно станемо до роботи, кожен до своєї, щоб і нам жилося краще.

О. БОБРОВ.
Херсон.

СТАРЦІ МИ

Хочу сказати кілька слів від імені ветеранів Великої Вітчизняної війни, які прослужили не по своїй волі по 8—9 років. Ми тепер у тяжкому становищі, нікому не потрібні. Ми — старці. Як мали по 16 з половиною років, то нас забрали до лав Радянської Армії, гнали на передову ненавчених і голодних. Врятувалися ті, кого хоч трошки зачепили куля чи осколок. Нас, хто вийшов з війни живим, забули, а ми ж після тяжкої довгої служби поробилися інвалідами. Бо для простого солдата завжди була вся чорнова робота війни й найголовніше — добре воювати. А нам за це додали до пенсії аж по 17 карбованців 50 копійок. Зате генералам нашим є все і буде. То чи є правда, чи нема?

Невже я і такі, як я, не заслужили на краще?

М. ЛЕНЕЦЬ, ветеран війни і праці, інвалід II групи.
Прилуки Чернігівської області.

Читач пропонує

СПАСИБІ ЗА ЦІКАВУ ГАЗЕТУ!

В мене є одна пропозиція: започаткувати в газеті рубрику «Запитання-відповідь». На мою думку, така рубрика необхідна, вона урізноманітнить матеріали газети і позбавить деякої сухості. Я б таку газету передплачував щороку!

Неодноразово наш народ ставав жертвою тоталітаризму через відсутність правдивої інформації. Тому — максимум інформації, різноманітної й об'єктивної.

У тому разі, якщо започаткуєте таку рубрику, я підготував запитання: «Представники яких національностей проживають на Україні?»

В. ТАРАНЕНКО.
Кам'янець-Подільський.

Шановний товаришу Тараненко, редакція вдячна вам за лист і публікує статистичні дані за переписом населення 1989 року в порівнянні з 1979.

Розподіл населення за національностями	Кількість осіб даної національності 1979	1989	Кількість осіб із загальної кількості даної національності, які вважають мову своєї національності рідною у відсотках
Все населення	49609333	51449479	87,8
українці	36488951	37370368	87,7
росіяни	10471602	11340250	98,3
євреї	632610	485975	7,1
білоруси	406098	439858	35,4
молдавани	293576	324480	77,9
болгари	238217	232764	69,5
поляки	258309	218891	12,5
угорці	164373	163288	95,5
румуни	121795	134776	62,3
греки	104091	98578	18,5
татари	83906	86789	48,9
вірмени	38646	60047	49,9
цигани	34411	47908	58,6
татари кримські	6636	44025	92,0
німці	34139	37912	23,7
гагаузи	29398	32017	79,4

Є така думка

ДОВІРЯТИ ПРЕМ'ЄРУ

Процедура затвердження Верховною Радою України міністрів наводить на думку, що парламент не довіряє вирішення цього питання Прем'єр-міністру. Це несправедливо. За роботу Кабінету міністрів повністю відповідає Прем'єр-міністр. Виходячи з цього, він формує такий кабінет, який би працював ефективно, це його прямий обов'язок.

Тому, на мою думку, було б доцільно і справедливо, якби Верховна Рада затверджувала лише Прем'єр-міністра та його заступників, а Прем'єр-міністру надати право призначати міністрів самому.

М. ПЕЧЕНЮК.
Черкаси.

Експрес-новини

Учора вранці військові підрозділи Словенії зайняли під'їзди до Любляни, столиці цієї республіки. Дороги було перекрито вантажними машинами. В той же час танки федеральної армії рушили до міста.

Того ж дня в Белграді відбулося засідання Президії Югославії, в якому взяли участь голова федерального уряду Маркович, міністри внутрішніх справ та оборони. Було обговорено ситуацію в країні після проголошення Словенією та Хорватією своєї незалежності. Представники цих двох республік були відсутні на засіданні.

* * *

У Хельсінкі на парламентській асамблеї Європейського союзу відбулися слухання щодо ситуації в Прибалтиці. В них узяла участь делегація СРСР.

* * *

Учора до Австрії з триденним офіційним візитом прибув прем'єр-міністр Радянського Союзу Павлов. Він проведе переговори з федеральним канцлером Враницьким, президентом Вальдхаймом, головою парламенту Фішером, представниками австрійських ділових кіл. Головним питанням переговорів будуть перспективи торгово-економічних відносин між СРСР та Австрією.

* * *

За повідомленнями американської преси з посиланням на представника адміністрації, США мають намір наполягати на тому, щоб Президент СРСР Горбачов вжив усіх необхідних заходів для переходу радянської економіки до ринкових відносин перед тим, як Захід почне надавати широкомасштабну допомогу Радянському Союзу.

* * *

Ірак заперечив проти звинувачення в тому, що він перешкоджував перевірці міжнародною інспекційною групою об'єкта поблизу Багдада, де зберігалися ядерні матеріали. Представник Іраку в ООН повідомив, що його країна чесно співробітничає з інспекційними групами у справі знищення озброєнь, перелічених у Резолюції ООН про припинення вогню.

І БРОНЕПОЇЗД НЕ СТОЯВ НА ЗАПАСНІЙ КОЛІЇ...

Коментар: пером і олівцем

Німецький орел — як дотепно відзначив карикатурист тамтешнього журналу «Бунте» — з тривогою і нетерпінням чекав, до якого саме гнізда знести йому «яйце»: до боннського чи берлінського. Адже прихильники цих міст як резиденції німецької держави боролися, як-то кажуть, не на життя, а на смерть.

Сьогодні рішення відоме: Берлін проголошено столицею. Голосуючи за цей законопроект, німецькі парламентарії чітко пам'ятали, що державний статус за цим містом закріплено двома вагомими документами: Основним законом ФРН і Договором про об'єднання ФРН і НДР. Знали, але різне бачення депутатами бундестагу перспектив розвитку політичної ситуації в країні та Європі в цілому (так само, як і, чого гріха таїти, турбота про власне майбутнє) призвело до того, що рішення на користь Берліна було прийняте лише незначною кількістю голосів.

Глобальні аргументи висували президент і федеральний канцлер: по-перше, згаданий, «законний»; по-друге, Берліну треба допомогти! В іншому разі відставання екологічно слабкіших «нових земель» призведе до того, що Німеччина назавжди перетвориться у країну з суспільством, поділеним на два класи: на впливовий, багатий Захід і безправний Схід. Недарма, на думку художника журналу «Шпігель», Г. Коль, добряче послинивши пальця, вловив «східний» вітер і проголосив себе «берлінцем».

У свою чергу, «боннці» лякали громадськість і опонентів карколомними (хоча й неконкретними) витратами на переїзд — аж до 60 мільярдів марок. На боці Бонна виступила значна частина західнонімецької преси, фірми, які досі тримали свої штаб-квартири далеко від Берліна. Німецький журнал «Екстра» наводить цікаві факти щодо методів організації антиберлінської кампанії. Її ініціаторами стали... власники боннських готелів і крамниць, які, звичайно, не хочуть втрачати солідних клієнтів. Ці ділки почали влаштовувати для парламентаріїв, політиків, бізнесменів та журналістів прийоми, де за келихом шампанського схиляли їх «у свою віру».

До пропагандистської канонади підключилося й боннське телебачення. Явно цілячи конкурентові «нижче пояса», одна з тамтешніх телекомпаній підготувала спеціальну передачу, в якій протиставлялися «хороші боннці» — Аденауер, Брандт, Коль і «погані берлінці» — Бісмарк, кайзер Вільгельм II, Гітлер, з'явилися повідомлення, нібито «апарат» бундестагу під час засідань у Берліні навмисно влаштовував сум'яття з метою викликати незадоволення парламентаріїв «незадовільними умовами для роботи» в цьому місті.

Ну що ж, на війні як на війні! Бонн остаточно програв Берліну, хоча процес «капітуляції», тобто переселення державних структур до нової (вона ж — стара, споконвічна) столиці, займе, принаймні, десять років.

Історія знає чимало прецедентів з «перенесенням» столиць. Вже в нашому столітті в результаті революційних потрясінь подібне було і в інших країнах. Але й декуди там уряд переїзд, утаємничено, вночі, з запасної колії очепленого багнетами вокзалу.

Німці вчинили інакше.

Стас ПОЛІЩУК.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Радянський Союз завдяки виведенню військ з чужих територій розпочинає свій поступ до загальноєвропейського дому. Але залишаються економічні проблеми, які стосуються колишніх військових об'єктів. Основним невирішеним питанням є сума компенсації за них, хоча вона дорівнює збиткам, заподіяним угорській екології.

«Мадьяр хірлап» (Угорщина)

Прем'єр СРСР Павлов здійснив спробу путчу. Ортодоксальні комуністи мають тепер нового героя, який став лідером серед противників реформ. Це свідчить про те, що Павлов робить все можливе, аби «торпедувати» тісне співробітництво Радянського Союзу з провідними індустріальними державами.

«Хандельсблат» (ФРН)

Процес підписання спільних договорів, які стосуються нафтової промисловості, уповільнився, бо незрозуміло, хто ж у Радянському Союзі має повноваження їх укладати: центральний уряд у Москві, уряди республік чи місцева влада. До того ж, в СРСР спостерігається настороженість у питанні надання права іноземним фірмам контролю над нафтою.

«Нью-Йорк таймс» (США)

* * *

Головне політичне управління Китаю ще в 1989 році вирішило організувати всеармійське навчання для зміцнення соціалістичних ідей. В питаннях політичних переконань керівництво армії спирається на теорію перетворення мавпи в людину, роблячи акцент на суспільно-історичному розвитку. Для цього використовується серія відеофільмів, які прищеплюють військовослужбовцям любов до партії і соціалізму. Святкуючи річницю партії, під гарячі оплески в Пекінському концертному залі виступили хорові колективи з піснями «Без компартії не було б нового Китаю» та «Не боятися труднощів, не боятися смерті».

«Женьмінь жибао» (Китай)

Еврика!

БАМБУК ЗАМІСТЬ ХОЛОДИЛЬНИКА

Японські науковці виявили хімічні речовини, які містяться в бамбуці і можуть запобігати псуванню продуктів та застосовуватися для виробництва косметичних засобів. Дослідник Ацуйосі Несікіна з Токіо відзначає, що екстракт бамбуку затримує ріст бактерій. Це підтверджується традиціями азіатських кухарів, які м'ясо, сир, рибу та солодощі загортають разом з бамбуковими паличками.

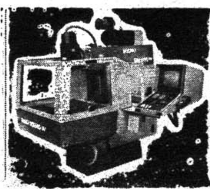
Одержані результати — це тільки перший крок. Адже потрібно довести, що знайдені екстракти — не токсичні для людини.

ДО БЕРЛІНА НА АВТОБУСІ!

Автомобільний концерн «Мерседес-Бенц» розробив новий тип автобусів для далеких рейсів (на знімку). Першу серію цих машин буде випущено на заводі «Автрокон» поблизу Москви. Щорічно з конвейєра сходитимуть дві з половиною тисячі автобусів. Менеджери концерну «Мерседес-Бенц» заявили, що спільна розробка й підприємство вартістю 250 мільйонів марок є апогеєм багаторічного співробітництва.

СВЕРДЛИМО ЛАЗЕРОМ

Новий фрезерно-свердлувальний верстат розроблено фірмою «Махо Зебах» з Тюрінгії. Він виконує масу складних операцій і характеризується як надзвичайно надійний апарат. Англійський інженер Майкл Греман відзначив, що розробки цього пристрою матимуть майбутнє, якщо будуть доповнені новими лазерними елементами. Окрім цього він пропонує фірмі створити спільне підприємство з японцями, які наситять машину електронним начинням, — тоді винахід технологів матиме завершений стан.

ШВЕДИ ОЗБРОЮЮТЬСЯ ПРОТИ ТОРПЕД

У лабораторії поблизу Стокгольма розпочали розробляти новий експериментальний катер на повітряній подушці «Смюге». Він призначатиметься для демаскування підводних човнів та торпедних катерів. Ходові розроблення триватимуть до 1993 року. Катер буде озброєно протикорабельними ракетами та протимінними системами. Розрахункова швидкість дорівнюватиме 40—50 вузлам.

ШТУЧНИЙ МОНМАРТР

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Монмартр — явище суто французьке, хоча там, як у тиглі, переплавлялися культури Європи, Північної Африки, Близького Сходу. Париж, який приймав протягом століть біженців з усіх усюд, став столицею світу завдяки терпимому галльському темпераменту. І ті, хто сюди приходив, приймали місцеві правила гри, місцеву культуру і кінець кінцем робили внесок у цю культуру...

Арбат колись теж був явищем природним. Сюди приходили тому, що... приходили. Потім цей район облюбувала новітня московська знать. І московська вулиця, яка жила за своїми законами, не вписалася в креслення головних начальників соціалістичного життя, пішла в підпілля...

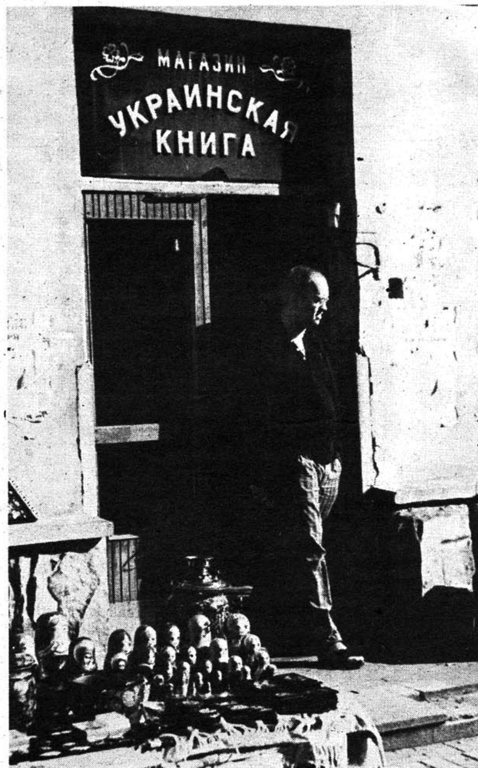
Останнім часом ті ж начальники вирішили, що в Москві повинен бути Монмартр, не гірший від паризького. А бажано б і кращий. І знову все зробили за генеральним планом, який мав передбачити все.

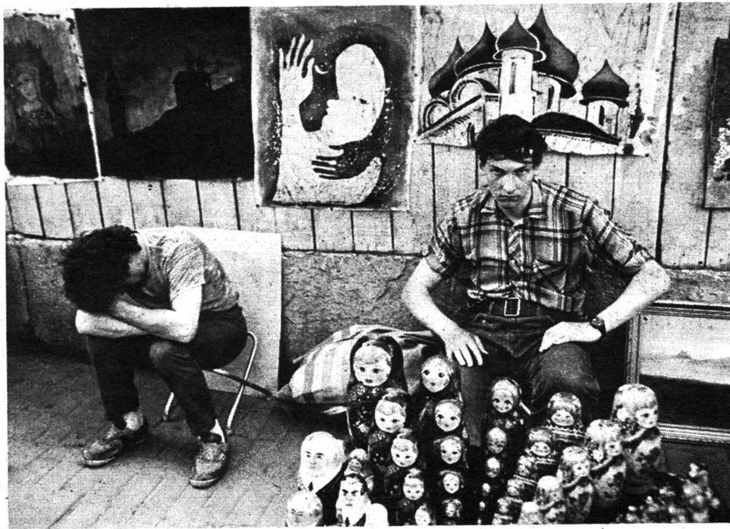
Тут повинні ходити правильні люди — правильні роботи з програмою будівника комунізму. Та прийшли інші, які є. Мабуть, тому Арбат не став Монмартром — і залишився на рівні тусовки...

Костянтин ПАРИШКУРА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

МАЛА РІЧКА

У КІНЦІ ТРАВНЯ ЦЬОГО РОКУ КОМІСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЇ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ВИЇЗНОМУ ЗАСІДАННІ В РІВНОМУ РОЗГЛЯНУЛА ПИТАННЯ ПРО ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ОХОРОНИ МАЛИХ РІЧОК.

Малі річки... Вони живлять Дніпро, Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець, мають велике значення як для формування питної води, так і для розвитку всього народногосподарського потенціалу республіки.

На жаль, стан малих річок справляє гнітюче враження на всій території України.

У басейні Західного Бугу найбільш забруднена Полтва, яка практично стала не річкою, колись судноплавною, а колектором стічних вод Львова. Не поліпшилась якість води і в річках Рата, Солокія, Луга. Наприклад, у річці Луга біля міста Володимира-Волинського забрудненість води азотом амонійним перевищувала гранично допустиму концентрацію у 12—14 разів, сполуками міді у — 34—66, цинком — у 10 — 28, марганцем — у 12 — 26 разів. Хіба ж можна назвати таку рідину водою?

У басейні Південного Бугу перетворилася в багно Уманка, підвищилось забруднення таких річок, як Савранка, Кодима, Синюха, Гірський Тікич, Велика Вись, Чорний Ташлик, Мертвовод, особливо азотом амонійним.

Особливу тривогу викликає басейн Дніпра. Тут сильно забруднюються річки Тур'я, Гнилоп'ять, Тетерів, Мокра Московка, Устя, Горинь, Стир, Інгулець та інші. У ту ж Горинь великий «внесок» у вигляді відходів хімічного виробництва (фосфогіпс) робить Рівненське виробниче об'єднання «Азот». І замість того, щоб розповісти народним депутатам УРСР, спеціалістам, представникам засобів масової інформації, які ж заходи намічено здійснити для поліпшення становища, представники об'єднання мовчки пішли із залу засідання комісії. І членам комісії довелося повторно провести з ними серйозну розмову з природоохоронних питань.

Вкрай забруднені річки Приазов'я. За встановленою класифікацією вода в річках Кальміус, Кальчик, Булавін, Кринка характеризується як надзвичайно брудна.

До кризового стану доведені річки в басейні Сіверського Дінця: Уда, Лопань, Вовча, Казенний Торець, Кривий Торець, Бахмут, Лугань. Причому ситуація погіршується. Які ж причини призвели до таких жахливих наслідків?

Перша й основна причина — скидання забруднених стоків у річки й водойми підприємствами промисловості, комунального й сільського господарства. Лише в 1990 році обсяги шкідливих викидів збільшилися на 300 мільйонів кубометрів (на 10 відсотків) і перевищили 3 мільярди кубометрів на рік. Особливо значне збільшення допущено в Києві, а також у Волинській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Чернівецькій, Черкаській і Херсонській областях.

І це тоді, коли на охорону водних ресурсів за рахунок різних джерел фінансування щорічно виділяється більше ніж мільярд карбованців. Щоправда, ці кошти з року в рік не освоюються. Природоохоронні «довгобуди» вже стали «нормою» в будівельних організаціях республіки.

Для створення й підтримання сприятливого водного режиму, поліпшення санітарного стану малих річок і водойм, захисту їх від замулення в результаті ерозії, запобігання забрудненню пестицидами й біогенними речовинами ще в 1977 році Рада Міністрів УРСР затвердила Положення про водоохоронні зони малих річок і водойм Української РСР.

У наступні п'ять років (1978 — 1982) було розроблено технічну документацію. Нею визначені кордони водоохоронних зон і прибережних смуг, порядок використання земель, які ввійшли до їх складу.

Додержання цих вимог повинні контролювати місцеві Ради народних депутатів. Що ж показали перевірки?

Багато малих річок вкрай занедбані. Майже половина ставків замулені й потребують розчищення. Безгосподарське ставлення та забруднення призводять до втрати водності або повної деградації малих річок. Роботи щодо поліпшення їх екологічного стану майже не проводяться або здійснюються в мізерних обсягах.

У цілому по республіці необхідно розчистити 24,5 тисячі кілометрів русел малих річок. На це потрібно 1,4 мільярда карбованців. А щорічно виділяється лише 14 — 15 мільйонів карбованців.

Так, у Тернопільській області потребують розчищення 1500 кілометрів русел малих річок. Але кошти не виділяються. Об'єднання «Тернопільмеліоводгосп» розчищує русла лише з меліоративною метою. У Волинській області розчищено 13,5 кілометра, в Хмельницькій— 79, у Рівненській — 61,1 кілометра.

Ми вважаємо, що було б доцільним розглянути в Кабінеті міністрів республіки питання про створення спеціальних служб у справі технічної експлуатації малих річок. Вони могли б бути створені на базі існуючих басейнових водогосподарських об'єднань та облводгоспів Комітету УРСР з водного господарства.

Доречно нагадати, що не так давно в кожній області в системі Мінводгоспу УРСР функціонували спеціальні підрозділи у справі охорони малих річок. Чому ж їх тепер немає? Мабуть, тому, що їхня діяльність суперечила основній роботі міністерства — проведенню меліоративних робіт, особливо осушення земель.

У багатьох районах до цього часу прибережні смуги не внесені навіть у відповідні документи, проте завдяки окозамилюванню з боку органів агропромислового комплексу в статистичній звітності відображено виконання робіт і їх заліснення й залуження. Так, у Волинській області станом на 1.01. 1991 р. відповідно до статистичної звітності плани залуження й заліснення виконано на 100 відсотків. Проте перевірками встановлено, що в багатьох господарствах Ковельського, Турійського, Любомльського, Старовижівського, Ратнівського, Іваничівського, Володимир-Волинського районів прибережні смуги навіть не відведені.

На жаль, лісогосподарські органи на місцях щорічно перебувають у безглуздому становищі. Потрібно заліснювати прибережні смуги, а колгоспи не хочуть виділяти землю, або виділяють тоді, коли вже садити деревця надто пізно. Тому вони і приживаються дуже погано.

Вважаємо, що цю ситуацію повинні взяти під контроль місцеві Ради народних депутатів. Державна справа не повинна залежати від чиїхось примх чи екологічного неуцтва.

Великої шкоди малим річкам завдається в результаті грубого порушення природоохоронного законодавства під час проведення сільськогосподарських робіт. Зокрема, продовжується розорювання прибережних смуг до урізу води, особливо в господарствах Заліщицького району Тернопільської, Ковельського й Рожищенського — Волинської, Костопільського — Рівненської областей та інших, що призводить до забруднення й замулення річок.

Ми вважаємо, що Міністерство сільського господарства УРСР разом з місцевими Радами народних депутатів повинні невідкладно розібратися з цією справою. Необхідно категорично заборонити розорювання прибережних смуг, а також крутосхилів поблизу водоохоронних зон. Інакше ми втратимо й ті річки, які ще збереглися.

Значної шкоди річкам завдає недбале транспортування, зберігання та застосування мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин.

На обидві ноги кульгає виконавська дисципліна. Ще в серпні 1969 року Комісія Верховної Ради УРСР з питань охорони природи і сільського господарства рекомендувала Мінводгоспу УРСР провести паспортизацію малих річок, залучивши до цієї роботи відповідні наукові та проектні організації. І що ж? Пройшло 22 роки, і лише в 1995 році Мінводгосп УРСР планує виконати ці роботи. Підкреслюємо — лише планує.

Тут і наша комісія повинна взяти частку вини на себе — необхідно суворіше й чіткіше контролювати виконання власних рішень.

Хочемо звернути особливу увагу й на такі далеко не гуманні діяння організацій комунального господарства. У 1980 році Генеральна Асамблея ООН проголосила період до 1991 року десятиліттям водопостачання й санітарії. Було рекомендовано всім державам забезпечити до кінця десятиріччя все населення питною водою. Це справа величезної ваги. І як же воно розв'язувалося в Поліському регіоні?

Біля Гощі Рівненської області було побудовано водозабір, з якого до обласного центру щодоби подається 52 тисячі кубометрів питної води. Здавалося б, що зроблено хорошу справу. Але вона вирішена однобоко і призвела до непередбачених наслідків — виснаження підземних горизонтів у районі розташування водозабору, зникнення води навіть у сільських колодязях. Це з часом може призвести до прямого опустинювання цілого регіону. Отже, необхідно терміново вивчити цю проблему великої соціальної ваги і вжити конкретних заходів.

Однією з основних причин обміління, а подекуди і зникнення малих річок є осушення їхніх заплав, торф'яних боліт тощо. А що таке торф'яне болото, тим більше верхове?

Наукою і практикою доведено, що болота відіграють велику природоохоронну і кліматотворну роль. За природним виділенням кисню роль боліт дорівнює ролі лісу. Вони також є місцем поселення і розмноження цінних видів тваринного світу, ареалами цінних ягідних, лікарських та рідкісних видів рослинності. На болотах українського Полісся рост[illegible] близько 20 відсотків фло[illegible] регіону. Вони регулюють [illegible] підтримують рівень підгрунтових вод на прилеглих територіях. Глибоке осушення боліт припиняє виконання ними функцій акумуляторів вологи, регуляторів стоку і водного режиму прилеглих територій, що позначається в першу чергу на стані малих річок. Адже з боліт витікають численні струмки, що живлять ріки та озера. У важливій гідрологічній ролі боліт часто переконуються лише тоді, коли після їх осушення через зниження підгрунтових вод зникають джерела, струмочки, пересихають річки, озера, колодязі.

Тому Міністерство сільського господарства УРСР, місцеві Ради народних депутатів повинні переглянути плани осушення перезволожених земель, направити основ[illegible] кошти не на нове меліоративне будівництво, а насамперед на реконструкцію існуючих систем.

Ми вважаємо, що осушувальні роботи у верхів'ях річок і водоохоронних зонах, особливо на площах, які займають торф'яні верхові болота, потрібно припинити.

Враховуючи складний екологічний стан не лише малих річок, а й усього навколишнього природного середовища в республіці, ми глибоко переконані, що законом нинішнього життя повинна стати сувора відповідальність господарників, керівників усіх рангів за виконання природоохоронних заходів. А там, де бракує звичайної людської культури, про екологічну самосвідомість говорити безнадійно.

Микола ЗАЛУДЯК,
народний депутат УРСР, член Президії Верховної Ради Української РСР, голова Комісії у питаннях екології та раціонального природокористування;

Микола ШЕРШУН,
народний депутат УРСР, член Комісії у питаннях екології та раціонального природокористування;

Петро ЛАПЕЧУК,
завідуючий сектором екології і раціонального природокористування Секретаріату Верховної Ради Української РСР.

ПРОБЛЕМИ ВІЙСЬКОВОГО КОМІСАРА

Призов-91

Справляються бучні вечірки — і в нашвидкуруч поставлених брезентових наметах, куди півсела влазить, і в ресторанах, і просто у хатах і квартирах. Молодь співає, танцює без утоми, а матері крадькома сльозу витирають. Хлопці йдуть до війська. З яким ідуть настроєм, де служитимуть, які взагалі є проблеми з призовом молодого поповнення — про це розмова нашого кореспондента з головою призовної комісії Рівненської області, військовим комісаром полковником Віктором ГОВОРІНИМ.

— Вікторе Васильовичу, давайте, як колись жартували, перш ніж говорити про Італію, поговоримо про Іспанію — маю на увазі минулорічний призов...

— Ваша правда, минулий рік обминути не можна, оскільки саме торік, після прийняття парламентом України Постанови про проходження юнаками військової служби, стали виникати у нас найгостріші проблеми. Досить сказати, що вперше не було виконано наряд на відправлення, оскільки більшість юнаків (65,5 відсотка) залишилася служити на Україні.

Військкомати опинилися у досить складному становищі. З одного боку — Закон про загальний військовий обов'язок, з іншого — республіканська Постанова про проходження військової служби. І накази Міністерства оборони Союзу треба виконувати, і Декларацію про суверенітет України треба шанувати. А на додачу ще й так звані «гарячі точки», пристрасті — політичні й соціальні — вирують повінню, люди в мирний час гинуть... Хіба можна не зрозуміти материнську тривогу, залишитися байдужими до побажань самих призовників?

— Але ж, як мовиться, найвищий закон для військового — наказ згори...

— Усе правильно. Наказ ми виконували і будемо виконувати. Інша річ — якими засобами. Тепер не ті часи, коли дав повістку — і крапка, служи, хлопче, де скажуть. Більшість юнаків, зрозуміло, хочуть служити на Україні. Якщо не вони самі, то батьки цього хочуть. А поповнювати армію треба не тільки на Україні. Отож, доводиться проводити велику роз'яснювальну роботу, вміти переконувати. І, без перебільшення, досить часто знаходимо з призовниками та їхніми батьками спільну мову. Але принцип добровільності не порушуємо ні за яких умов.

— Вікторе Васильовичу, відомо, що багато молодих людей призовного віку мають право на відстрочку або й взагалі звільняються від служби...

— На це я ось що скажу. Мені здається, що нині загального військового обов'язку як такого не існує. Хочете приклад? З усіх юнаків Рівненщини, котрі цього року мали стати «под ружье», реально буде призвано лише чверть. В одного — сімейні обставини, в другого — стан здоров'я, в третього — навчання і т. д. Труднощі з призовом величезні, але мусимо якось налагоджувати справу. І навіть деколи самочинно, свідомо порушуючи існуюче положення, розширювати список «неохоплюваних».

— Тобто?

— Був у Рівненському педінституті студент Микола Яцина, одружений. Ну, оскільки вчиться, то не призвали. Та якось стало відомо, що він уже не в інституті. Викликали — каже, що взяв академвідпустку. Виявилося, він просто не мав змоги відвідувати інститут, бо мусив працювати, заробляти гроші, щоб прогодувати вагітну дружину і двох дітей її сестри, яка загинула в автокатастрофі. Формально Микола підлягав призову, але якщо відкинути параграфи і покласти ситуацію на терези людської совісті?...

— Випадок справді складний...

— Є й протилежні. Є чимало спритних, котрі всілякими способами намагаються уникнути служби. Ось, приміром, Олександр Юсенко, батьки якого виїхали до США. За віком він уже давно мав би відслужити, але, як мовиться, на жаль. Як тільки починається призов, він береться оформляти документи на виїзд до батьків. Мине «небезпечна пора» — і вже знову нікуди не їде...

— У військового комісаріату є якісь помічники? На кого ви спираєтеся?

— Знову повторю — на жаль. І першочергово шкода, що нам недостатньо допомагають місцеві Ради. Згідно з Постановою Президії Верховної Ради при облвиконкомі мала б бути створена комісія чи група, до якої входили б офіцер запасу, лікар, юрист і яка б займалася питаннями призову молоді до армії. У Рівненському облвиконкомі немає такої групи. І при міськрайвиконкомах немає посадової особи, котра відповідала б за призов. Проявляє активність комітет солдатських матерів, але там більше емоцій, ніж конкретних справ.

І ще одне. З огляду на сучасні складні події зростає питома вага контингенту, що поповнює внутрішні війська та війська КДБ. Проте представників цих відомств при військкоматі немає. А дарма. Це дало б велику користь. І перш за все їм. Одне слово, відбуваються величезні зміни в країні, у республіках, а військкомати продовжують стояти на старих позиціях. Хіба що ось новинка: введено посаду помічника військового комісара з правової роботи. І я скажу, що полковник юстиції запасу Євген Кабанов для мене — просто знахідка, надійна опора.

— Які ваші думки щодо професіональної армії?

— Про це нам ще рано говорити — не по кишені. Хоча частково професіоналізація відбувається вже і у нас — на флоті, наприклад.

— Як ви гадаєте, Вікторе Васильовичу, коли зникнуть ваші теперішні складні проблеми?

— Тоді, коли не будуть з'являтися «гарячі точки». І ще — коли наші громадяни поважатимуть закони. А не діятимуть так, як, приміром, керівництво Херсонського інституту легкої промисловості. Без усяких іспитів зарахували 26 наших призовників до інституту і надіслали виписку з наказу. «Захистили» від армії. Без дотримання законності і порядку, хоча б елементарного, ми багато не досягнемо.

— Дякую за бесіду.

— Будь ласка.

Записав
**Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент
«Голосу України».**
Рівненська область.

Тепер не ті часи, коли дав повістку — і крапка, служи, хлопче, де скажуть.

Торік більшість юнаків з Рівненської області залишилась служити на Україні.

А нинішнього — з тих, хто мав стати «під рушницю», реально буде призвано лише чверть.

«Дай наказ мені на Захід...»

— Ми були і повинні залишатись інтернаціоналістами, пам'ятаючи, що нашу область населяють представники більш як ста національностей, — говорив з півроку тому завідуючий ідеологічним відділом Луганського обкому КПУ Віктор Бураковський на зустрічі з молоддю. Зринула тоді цифра — 30 відсоткам луганських юнаків доведеться служити у військових гарнізонах за межами республіки.

Начальник другого відділу облвійськкомату майор В. Давидов з процентами обережніший.

— Будуть вони відомі, — сказав він, — десь на початку липня, коли призов закінчиться. Попереду ще випускні екзамени в технікумах і ПТУ, а «вал» мають дати молоді спеціалісти. Поки що набрано близько третини рекрутів, але є надія, що план область, як і завжди, успішно виконає.

У Закавказький військовий округ 300 юнаків уже відправлено. По решті округів Союзу розподіл іде рівномірно, згідно із заявками. Багато бажаючих їхати на Захід, до «обмежених контингентів».

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганськ.

ХТО ЗАХИСТИТЬ НАС?

Болить!

Солдатські матері України, здавалось, мусили б радіти: нарешті, нелегка боротьба за те, щоб наші сини проходили військову службу на своїй землі, увінчалась успіхом. Верховна Рада республіки прийняла відповідну постанову, а невдовзі Рада Міністрів ухвалила документ, що гарантує всім призовникам службу на терені України. За межі республіки, обіцяли нам, юнака можуть відправити до війська лише за його особистою заявою. Але настав черговий призов, і знову військові комісаріати не визнають постанов уряду республіки. Скажімо, лише минулої осені Запорізька область віддала за межі республіки 72 відсотки призовників. Причому, хлопців «агітують» обманним шляхом: з кожним, хто бажав би служити в республіці, розмовляє офіцер збірного пункту і показує, мовляв, уже на Україні нічого підходящого немає, гарні частини — тільки за її межами.

Хлопці й пишуть заяви, потрібні міністру оборони Язову. Отож виходить, що до військової частини на території Запорізької області потрапило 29 новобранців з України і... 171 таджик. Мені надходять десятки листів, у яких стривожені матері благають допомогти. Марія Ачасова, наприклад, пише: 27 травня її сина призвали в Ірпені Київської області. Жінка добивалась, аби син лишився служити на Україні, то один офіцер просто вигнав її з комісаріату. Кого ж буде захищати Андрій Ачасов? Андрія змушували писати заяву, що він хоче служити на Закавказзі, а коли не вдалося переломити, то відправили до Молдови. А хто гарантує, що звідти не пошлють у «гарячу точку»? Дурять нас військові, дурять.

«Мій син, Мосійчук Мирослав, — ділиться своїм горем Таїсія Мосійчук із села Селець Рівненської області, — пішов на службу в листопаді 1990 року. Через три місяці вже був... у Нагірному Карабасі. А нам обіцяли, що служитиме в Донецьку». І таких ситуацій — море. Матерів відфутболюють, вони йдуть до Організації солдатських матерів України шукати правду. Ми їх підтримуємо, робимо все можливе в кожному конкретному випадку, але ж є уряд республіки. Чи не час йому рішуче стати на захист прав солдатських матерів і їхніх синів! Якщо не працюють постанови, давайте шукати шляхів досягнення їх реалізації. Скільки можна спостерігати, як центр ігнорує нашу Декларацію.

Материнська сила — могутня сила. Хай про це задумаються міністр Язов і Президент Горбачов. Я нікого не залякую, але реалії такі, що тисячі матерів готові вдатись до масових голодувань і акцій громадянської непокори, якщо й надалі будуть гинути і ставати каліками їхні сини-солдати. Чому Президент мовчки скасував постанову Верховної Ради України про проходження військової служби? Адже у нас уже працювала узгоджувальна комісія з Москви, вимальовувались обриси конкретних армійських реформ.

Ми не будемо мовчати. Бо лише Запоріжжя з початку року отримало з Радянської Армії (союзної, за яку так ратують генерали) 13 домовин. У Баку загинув Дмитро Рильський — перед самим звільненням у запас. Валентин Ніколаєнко через чотири дні після прибуття до будбату у Підмосков'ї був убитий під час бійки в казармі. Лише місяць устиг послужити Сергій Малий — покінчив життя самогубством. Застрілено Сергія Леня... Юнаки, як і раніше, тікають з частин через нестерпні умови перебування там, унаслідок знущань. А ми й досі не створили хоч би одну частину для тих, хто залишив колишнє місце служби. Комісаріати намагаються всіх «дезертирів» силоміць відправити назад. А там — хоч трава не рости. Цього року із будбату одного з міст Московської області втік Сергій Юсупов. Мати просила командування перевести його до іншої частини, їй обіцяли, але не перевели. Хлопця повернули на попереднє місце служби. Через місяць повернувся додому у цинковій домовині. І ніхто ні за що не відповідає.

Організація солдатських матерів України вимагає створення власного війська. Досить балачок, вони надто дорого обходяться жіноцтву України. Треба негайно сісти за стіл переговорів з Язовим (торік делегація Володимира Гриньова досягла певних результатів, та невідомо, чому була відкликана до Києва). Будуть служити наші діти на Україні — ми зможемо взяти під пильний контроль усі казарми, всі частини.

Гадаю, мій голос буде почутий у Кабінеті міністрів України.

Діти України належать Україні. І ніхто не має права розпоряджатись їхніми життями. Якщо наш уряд знову виявиться безсилим, матері звернуться до Міжнародного товариства прав людини.

Людмила
**ТРУХМАНОВА,
голова координаційної ради Організації солдатських матерів України.**
Запоріжжя.

ЧЕРЕЗ ЗАНИЖЕНІ ЦІНИ НА НАШУ ПРОДУКЦІЮ ІІ ЗА БЕЗЦІНЬ СКУПОВУЮТЬ СУСІДИ. ЗА ТОННУ КАМ'ЯНОГО ВУГІЛЛЯ, ЩО ВИДОБУВАЄТЬСЯ В ДОНБАСІ, МИ ОДЕРЖУЄМО З ЛИТВИ 5—7 ПАР КОЛГОТОК. ЗА ТОННУ ЛИСТОВОЇ СТАЛІ, ЯКА ВІДПРАВЛЯЄТЬСЯ В ЛАТВІЮ, — ТРИ ПАРФЮМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ НАБОРИ.

ЧЕРЕЗ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРОХОДЯТЬ ГАЗОВІ І НАФТОВІ ТРУБОПРОВОДИ, ЗА ЯКІ НАМ НАЛЕЖИТЬ ВІДПОВІДНА ПЛАТА. ЧЕХІЯ І СЛОВАКІЯ ЗА ЦЕ ОДЕРЖУЮТЬ ТАКУ КІЛЬКІСТЬ НАФТОПРОДУКТІВ, ЯКА ПОВНІСТЮ ЗАДОВОЛЬНЯЄ ЇХНІ ПОТРЕБИ. ПЛАТА НАМ НАЛЕЖИТЬ І ЗА ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ, І ЗА КОРИСТУВАННЯ ЗАЛІЗНИЦЯМИ, ШЛЯХАМИ СПОЛУЧЕННЯ, І ЗА ЗДАНУ В ОРЕНДУ ЗЕМЛЮ ПІД ВІЙСЬКОВІ ОБ'ЄКТИ.

Продовжуємо розмову

КРАПКУ СТАВИТИ РАНО

22 травня у «Голосі України» була надрукована стаття доктора економічних наук О. Василика «Інструмент у руках держави», в якій наведені показники територіального фінансового балансу республіки за останніх двадцять років, а також показано складну систему взаємовідносин із союзними відомствами щодо перерозподілу фінансових ресурсів. На конкретних цифрах науковець довів, що частка ресурсів, яка передається у розпорядження центру, необгрунтовано велика, і це негативно позначається на економічному і соціальному розвитку нашої республіки.

Як і слід було чекати, першим відгукнулося на статтю О. Василика Міністерство фінансів УРСР в особі першого заступника міністра В. Тентюка («Голос України», № 104 за 31 травня 1991 року). У статті «Один пишемо, а скільки на думці?» шановний заступник міністра каменя на камені не залишив від виступу науковця.

Далі всесоюзний тижневик «Экономика и жизнь» присвятив публікації у нашій газеті цілу полосу («Бюджетные страсти», «Экономика и жизнь», № 24). Тут слово взяв працівник Секретаріату Президента СРСР доктор економічних наук В. Пансков. І цей опонент, м'яко кажучи, не погодився з висновками автора нашої газети.

Судячи з редакційної пошти і з того, що порушена О. Василиком проблема неодноразово звучала з високої трибуни Верховної Ради УРСР, продовжуємо розробку «бюджетної тематики» і публікуємо відповідь О. Василика своїм опонентам, а також виступ народного депутата УРСР, заступника голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань економічної реформи і управління народним господарством М. Швайки. Гадаємо, що з цього приводу ще рано ставити крапку, тому запрошуємо до розмови всіх наших читачів і зацікавлених осіб.

Леонід БРОВЧЕНКО,
економічний оглядач «Голосу України».

Відповідь О. Василика своїм опонентам на 14 стор.

ПОКЛАЛИ громадяни України на ощадні книжки в банку гроші і вважають, що вони не тільки надійно зберігаються, а й примножуються. Проте держава спочатку знецінила заощадження за допомогою інфляції і підвищення цін, а з 1 січня 1991 року центр забрав ще 83, 1 мільярда карбованців в рахунок погашення внутрішнього боргу, який перевищує 500 мільярдів. Отже, центр не позичив цих грошей, а забрав безплатно, хоча утворився цей борг внаслідок витрачання грошей на підтримання «національно-визвольних рухів» в інших країнах, до чого Україна не має ніякого відношення.

Це має такий вигляд, якби я позичив у вас, читачу, гроші і, виявившись неспроможним їх повернути, сказав: «Шановний добродію! У мене кепські справи з фінансами і тому я вашу суму зараховую на погашення витрат, пов'язаних з моєю поїздкою на Гаваї чи Бермудські острови на відпочинок...» Мабуть, це викликало б у вас обурення...

Таким чином, з республіканською владою центр не тільки цього заходу не погоджував, не домагався від неї згоди, а й навіть не вважав за потрібне поставити Верховну Раду Української РСР до відома. Забрав—і все. Чим це різниться від того, що робиться на темній вулиці, коли грабіжник віднімає останні гроші під загрозою розправи?!

А як зреагували на цю акцію ті, що мають стояти на сторожі інтересів нашого народу? Йдеться в першу чергу про Мінфін УРСР. На жаль, відповідальні працівники цього міністерства не тільки не вдарили на сполох, а й практично не розуміють, що сталося, точніше, не хочуть розуміти. Вони не тільки не інформували про це Верховну Раду, а й все зробили, щоб ввести її в оману. Коли на сесії Верховної Ради голова Комісії з питань економічної реформи В. Пилипчук поставив це питання перед міністром фінансів УРСР О. Коваленком, останній сказав, що Володимир Мефодійович плутає грішне з праведним. Виходить, коли центр забирає прибутки підприємств чи податки з населення, то це є чищенням наших кишень, а коли з ощадної книжки забирає ту саму зарплату, то це не грабунок, а якийсь привид. Не треба бути великим спеціалістом-фінансистом, щоб зрозуміти... помилковість цієї позиції.

Між Комісією з питань економічної реформи і управління народним господарством та Мінфіном УРСР триває суперечка з приводу величини вилучуваних центром з України ресурсів. В той час як Міністерство фінансів називає цифру 13 мільярдів, ми стверджуємо, що центр щорічно вилучає з України понад 100 мільярдів карбованців. Це більше як дві тисячі з кожного громадянина, а з родини — вісім тисяч карбованців.

Від відповідальних осіб наша комісія не може отримати задовільної однозначної відповіді. У поданому другій сесії Верховної Ради УРСР проекті бюджету, у розділі «Взаємовідносини з союзним бюджетом», зазначається, що загальна сума відрахувань до союзного бюджету становитиме 13,4 мільярда карбованців. В той же час з союзного бюджету на території республіки будуть здійснені витрати на фінансування оборони в обсязі 14,5 мільярда, відшкодування різниці в цінах на вугілля 3,5 мільярда, заходів щодо ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС — 2,9 мільярда, витрат, пов'язаних з переселенням кримських татар, — 0,4 мільярда карбованців. На утримання окремих підрозділів органів внутрішніх справ — півмільярда карбованців, вищих і середніх спеціальних навчальних закладів — стільки ж. Разом більш як 22 мільярди карбованців. Виходить, що Україна не тільки не вносить коштів у загальносоюзний бюджет, а ще й одержує звідти.

Насправді ж Україну не підгодовують з союзного бюджету. Союзний бюджет по доходах становить понад 250 мільярдів карбованців, 90 відсотків цієї суми формують Росія, Україна і Білорусія. Росія вносить 120, а Україна — понад 100 мільярдів. Тож за умов, коли центр володарює на Україні, відносини з ним до 13 мільярдів карбованців зводити не можна. Він бере стільки, скільки хоче, точніше, скільки можна взяти.

Перший заступник міністра фінансів УРСР В. Тентюк в інтерв'ю кореспондентові «Правды Украины» (27 лютого 1991 року), намагаючись спростувати названу цифру, знову називає 13,9 мільярда карбованців. Важливо підкреслити, що напередодні згадуваного інтерв'ю я разом з народним депутатом Б. Марковим намагався перевірити цю цифру, але нам такої можливості не було надано. В. Тентюк обіцяв надіслати в письмовій формі відповідну інформацію, але не зробив цього й досі. Нічого не змінило й звернення до міністра. Не допоміг розібратися також голова Державного комітету УРСР по статистиці М. Борисенко, до якого ми зверталися ще в січні на засіданні комісії.

СПРАВЖНІМ вибухом бомби було опублікування в «Голосі України» статті О. Василика «Інструмент в руках держави» (22 травня 1991 р.). Підійшовши широко понауковому до проблеми, автор показав, що центр забирає щорічно з України 113,8 мільярда карбованців. Зі спростуванням статті О. Василика першим поспішив В. Тентюк, який у статті «Один пишемо, а скільки на думці?»(«Голос України», 31 травня 1991 р.), ображаючи не тільки автора статті, а й члена Президії Верховної Ради УРСР, визнає, що центр забирає з України 40,8 мільярда карбованців. Якщо до цього додати вже згадувані 83,1 мільярда, то сума надходжень в центр буде ще вагомішою.

Критикуючи людину, яка бажає відкрити істину, В. Тентюк не виявляє жодного сумніву в правоті своїх вчинків і діянь, хоч як економіст-професіонал не може не знати тих речей, які він заперечує. Хіба йому не зрозуміла та величезна прогалина, яка існує у системі інформації і звітності? Він не тільки не піднімає галасу з приводу грабування України, а заколисує народ.

Якщо скарбники не знають про те, що з України без нашої згоди центр забрав 83,1 мільярда, ті самі гроші, які громадяни республіки зберігають в Ощадбанку, то є усі підстави засумніватися не тільки в їхній кваліфікації, а й почутті обов'язку і патріотизму. Вони навіть не розуміють, що їм потрібно з представників центру, головним завданням яких є чищення наших кишень, перетворитись у захисників інтересів українського народу.

Не забарилися підтримати В. Тентюка й товариші з центру. За це взявся В. Пансков, доктор економічних наук, заступник голови Секретаріату Президента СРСР, у статті «Бюджетні пристрасті, або Перекручення з точністю до коми» («Экономика и жизнь», № 24, 1991 р.). Зізнаюсь, що я був дуже здивований марнослів'ям автора, твердженнями про розпалювання пристрастей, нагнітання обстановки навколо взаємовідносин центру і республік, тенденційне подання матеріалу тощо. Але скільки він не силкувався, не міг сказати нічого істотного. В. Пансков навіть не намагається з'ясувати, скільки ж центр забирає з України фінансових ресурсів. Ті окремі дані, які він подає, надумані, штучно занижені. Так, В. Пансков вважає, що від нашої зовнішньоекономічної діяльності центр отримує лише 3—4 мільярди карбованців. Це питання обговорювалося на сесії Верховної Ради УРСР. За далеко не повними даними ця цифра — 11 мільярдів карбованців («Голос України», 26 квітня 1991 р.)

ГРО…

аб…

Якими тут є маніпуляції центру, видно з таких даних. За підсумками 1988 року в нас був ще відносно хороший зовнішньоторговий баланс. Перевищення вартості експорту над імпортом у світових цінах становило два мільярди карбованців. А той же обсяг імпорту, перерахований у внутрішніх цінах, перевищував експорт на 50 мільярдів («Известия», 12 червня 1991 р.). Про ці фокуси Мінфіну України, звичайно, нічого не відомо, бо це не відображено у його звітах.

Що справді прозвучало переконливо, так це те, що більшості з наведених цифр у територіальному розрізі в статистиці немає. І їх можна отримати лише експертним шляхом, що, до речі, успішно робить О. Василик. Єдине, в чому можна зробити докір О. Василику, — він дещо випустив, не врахував, а тому й занизив суму викачуваних з України ресурсів.

Перший заступник міністра В. Тентюк і міністр фінансів УРСР О. Коваленко помилково вважають, що якщо їм нічого не відомо про те чи інше явище, то цього в природі не існує. Дивна філософія. Коли онук Енштейна запитав його, в чому його геніальність, той відповів: «Коли жук повзе по землі, на шляху йому зустрічаються не тільки гори, а й доли, тому він не може збагнути, що земля кругла. А я це побачив...»

Мені дуже не хотілось би порівнювати деяких відповідальних працівників з жуком, який сидить у своїй купі гною і нічого більше не хоче бачити. Але ця замкнутість ще має місце.

...ємо розмову

...АВИТИ РАНО

...цілу полосу («Бюджетные страсти», «Экономика и жизнь», № 24). Тут слово взяв працівник Секретаріату Президента СРСР доктор економічних наук В. Пансков. І цей опонент, м'яко кажучи, не погодився з висновками автора нашої газети.

Судячи з редакційної пошти і з того, що порушена О. Василиком проблема неодноразово звучала з високої трибуни Верховної Ради УРСР, продовжуємо розробку «бюджетної тематики» і публікуємо відповідь О. Василика своїм опонентам, а також виступ народного депутата УРСР, заступника голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань економічної реформи і управління народним господарством М. Швайки. Гадаємо, що з цього приводу ще рано ставити крапку, тому запрошуємо до розмови всіх наших читачів і зацікавлених осіб.

Леонід БРОВЧЕНКО,
економічний оглядач «Голосу України».

Відповідь О. Василика своїм опонентам на 14 стор.

Не забарилися підтримати В. Тентюка й товариші з центру. За це взявся В. Пансков, доктор економічних наук, заступник голови Секретаріату Президента СРСР, у статті «Бюджетні пристрасті, або Перекручення з точністю до коми» («Экономика и жизнь», № 24, 1991 р.). Зізнаюсь, що я був дуже здивований марнослів'ям автора, твердженнями про розпалювання пристрастей, нагнітання обстановки навколо взаємовідносин центру і республік, тенденційне подання матеріалу тощо. Але скільки він не силкувався, не міг сказати нічого істотного. В. Пансков навіть не намагається з'ясувати, скільки ж центр забирає з України фінансових ресурсів. Ті окремі дані, які він подає, надумані, штучно занижені. Так, В. Пансков вважає, що від нашої зовнішньоекономічної діяльності центр отримує лише 3—4 мільярди карбованців. Це питання обговорювалося на сесії Верховної Ради УРСР. За далеко не повними даними ця цифра — 11 мільярдів карбованців («Голос України», 26 квітня 1991 р.)

О. Коваленко і В. Тентюк забувають, що через бюджет можна не пропускати жодної копійки і зняти з працівника, з усього народу України останню свитину. Для цього є багато інших механізмів, про які вони мовчать. Хіба мізерна, жебрацька зарплата працівників, відсутність відчутної плати за природні ресурси, занижені ціни, данина в натурі не є тими напрямками, через які перекачуються у центр результати праці нашого народу?

Основою теперішньої економічної системи є загальний казан, до якого стікаються результати нашої праці. Розподіл же здійснюється зовсім по-іншому. Спершу задовольняються потреби Міністерства оборони, інших союзних ...стрів, потім, ... що пе...дають ріки, пересувають гори, відраховуються кошти на допомогу «братнім» країнам, а те, що залишилось, розподіляється між республіками без врахування їх трудового вкладу. Через брак коштів у виробництво не впроваджуються

ну. Тож за кожну вивезену тонну вугілля із бюджету виплачено по 18 карбованців, а на все вивезене вугілля доплати із бюджету становили 361 мільйон карбованців.

Якщо в 1991 році за межі республіки буде вивезено 20 мільйонів тонн, то за умови, що оптові ціни за 1 тонну вугілля підвищилися з 20 до 22 карбованців, а розрахункові з 38 до 120 карбованців за кожну тонну вивезеного вугілля, сплачуватиметься із бюджету по 98 карбованців, або в 5,4 раза більше, ніж у 1990 році.

У Кабінеті міністрів України вважають, що в цьому році за межі республіки буде вивезено 14 мільйонів тонн вугілля. За умови, що на кожну тонну із бюджету республіки фінансується 98 карбованців, за межі республіки буде вивезено 1 370 мільйонів карбованців бюджетних асигнувань.

Дотації із бюджету вугільної промисловості в 1991 році становитимуть 15,7 мільйона карбованців. Чимала частка цієї суми буде використана армією, оборонними та іншими підприємст-

бувається в Донбасі, ми одержуємо з Литви 5—7 пар колготок. За тонну листової сталі, яка відправляється в Латвію, — три парфюмерно-косметичні набори.

Багато фінансових ресурсів недоодержує Україна від несправедливого розподілу фонду нагромадження. Через це наша республіка постійно відчуває дефіцит інвестиційних ресурсів. Це не дозволяє здійснювати структурну перебудову господарства, нарощувати заміну застарілих фондів. Ця політика здійснюється через занижену норму нагромадження. В результаті у виробничій сфери введення в дію виробничих фондів є меншим, ніж їх знос. Причому ця тенденція зростає. Оскільки фонди не виводять з виробництва, а постійно «латають», що знижує його технічний рівень, виникає застій у виробництві, погіршення якості продукції, відставання у впровадженні нових технологій, підвищення собівартості продукції, зниження технічного рівня виробництва.

Так, у 1988 році фонд нагромадження на Україні становив 17 відсотків, а в

Капіта... соціальну... жителя ре... ці були к... лому по ... бованця, ... РРФСР — ... Щ. Ще ... мільярдів ... ни близьк... карбован...

В... Є... ші ... ми ... сій... нул... рахунок і... чів з ... мільярди) ... ня банкам... лу. Саме ... тів інші ... ресурси, ... для розм... боргу. Ан... грошово-б... ми одерж... ніж від ... ства. Тре... одержує ... у нас так... ти сягают... ярдів кар... центр з... близько 8... тонн срібл...

ГРОШІ, ЯКИХ НЕ...

або Ще раз про те, скільки ж Україна віддає...

...забирає ту са... ...то це не грабу... ...привід. Не ...великим спеціа... ...истом, щоб зро... ...илковість цієї...

...ією з питань ...реформи і уп... ...дним господар... ...інфіном УРСР ...ечка з приводу ...лучуваних цент... ...ресурсів. В ...іністерство фі... ...ває цифру 13 ...і стверджуємо, ...орічно вилучає ...над 100 мільяр... ...ів. Це більше ...з кожного гро... ...родини — ві... ...бованців.

...відальних осіб ...не може от... ...вільної одно... ...віді. У пода... ...сесії Верховної ...роекті бюдже... «Взаємовідноси... ...бюджетом», ...що загальна ...вань до союз... ...становитиме ...карбованців. ...з союзного ...території рес... ...уть здійснені ...нансування обо... ...14,5 мільярда, ...різниці в ці... ...3,5 мільярда, ...ліквідації нас... ...на Чорнобиль... ...2,9 мільярда, ...аних з пересе... ...ьких татар, — ...карбованців. На ...ремих підроз... ...внутрішніх ...ільярда карбо... ...і середніх спе... ...ьних закла... ...к. Разом більш ...карбованців. ...Україна не ...сить коштів у ...й бюджет, а ...звідти.

...к Україну не ...з союзного ...юзний бюджет ...ановить понад ...карбованців, ...цієї суми фор... ...Україна і Біло... ...носить 120, а ...над 100 міль... ...умов, коли ...ює на Україні, ...до 13 міль... ...сть зводити не ...бере стільки, ...точніше, скіль...

...тупник мініст... ...СР В. Тентюк ...респондентові ...ини» (27 лю... ...намагаючись ...азвану цифру,

знову називає 13,9 мільярда карбованців. Важливо підкреслити, що напередодні згадуваного інтерв'ю я разом з народним депутатом Б. Марковим намагався перевірити цю цифру, але нам такої можливості не було надано. В. Тентюк обіцяв надіслати в письмовій формі відповідну інформацію, але не зробив цього й досі. Нічого не змінило й звернення до міністра. Не допоміг розібратися також голова Державного комітету УРСР по статистиці М. Борисенко, до якого ми зверталися ще в січні на засіданні комісії.

Справжнім вибухом бомби було опублікування в «Голосі України» статті О. Василика «Інструмент в руках держави» (22 травня 1991 р.). Підійшовши широко понауковому до проблеми, автор показав, що центр забирає щорічно з України 113,8 мільярда карбованців. Зі спростуванням статті О. Василика першим поспішив В. Тентюк, який у статті «Один пишемо, а скільки на думці?» («Голос України», 31 травня 1991 р.), ображаючи не тільки автора статті, а й члена Президії Верховної Ради УРСР, визнає, що центр забирає з України 40,8 мільярда карбованців. Якщо до цього додати вже згадувані 83,1 мільярда, то сума надходжень в центр буде ще вагомішою.

Критикуючи людину, яка бажає відкрити істину, В. Тентюк не виявляє жодного сумніву в правоті своїх вчинків і діянь, хоч як економіст-професіонал не може не знати тих речей, які він заперечує. Хіба йому не зрозуміла та величезна прогалина, яка існує у системі інформації і звітності? Він не тільки не піднімає галасу з приводу грабування України, а заколисує народ.

Якщо скарбники не знають про те, що з України без нашої згоди центр забрав 83,1 мільярда, ті самі гроші, які громадяни республіки зберігають в Ощадбанку, то є усі підстави засумніватися не тільки в їхній кваліфікації, а й почутті обов'язку і патріотизму. Вони навіть не розуміють, що їм потрібно з представників центру, головним завданням яких є чищення наших кишень, перетворитись у захисників інтересів українського народу.

Якими тут є маніпуляції центру, видно з таких даних. За підсумками 1988 року в нас був ще відносно хороший зовнішньоторговий баланс. Перевищення вартості експорту над імпортом у світових цінах становило два мільярди карбованців. А той же обсяг імпорту, перерахований у внутрішніх цінах, перевищував експорт на 50 мільярдів («Известия», 12 червня 1991 р.). Про ці фокуси Мінфіну України, звичайно, нічого не відомо, бо це не відображено у його звітах.

Що справді прозвучало переконливо, так це те, що більшості з наведених цифр у територіальному розрізі в статистиці немає. І їх можна отримати лише експертним шляхом, що, до речі, успішно робить О. Василик. Єдине, в чому можна зробити докір О. Василику, — він дещо випустив, не врахував, а тому й занизив суму вимкачуваних з України ресурсів.

Перший заступник міністра В. Тентюк і міністр фінансів УРСР О. Коваленко помилково вважають, що якщо їм нічого не відомо про те чи інше явище, то цього в природі не існує. Дивна філософія. Коли онук Енштейна запитав його, в чому його геніальність, той відповів: «Коли жук повзе по землі, на шляху йому зустрічаються не тільки гори, а й доли, тому він не може збагнути, що земля кругла. А я це побачив...»

Мені дуже не хотілось би порівнювати деяких відповідальних працівників з жуком, який сидить у своїй купі гною і нічого більше не хоче бачити. Але ця замкнутість ще має місце.

досягнення НТП, нова техніка, технології, не реалізуються плани соціального розвитку колективів. Цей залишковий принцип підриває стимули до високопродуктивної праці.

Чи не найважливішими напрямами викачування центром результатів праці нашого народу є сплата данини в натурі, обов'язкові поставки, чи, вибачте, держзамовлення, а також диктат в галузі ціноутворення, встановлення центром занижених ... нерідко чисто симво... ...ці... ...родукцію, що виробляється на Україні. Якби центр нічого більше не брав з України, а лише напівбезплатно забирав нашу продукцію, то цього було б досить, щоб обдирати нас до нитки. Скільки досі перекачано в центр результатів нашої праці, ніхто не знає. Той же центр потурбувався, щоб народ наш про це ніколи і не довідався. Він засекретив, заховав цю інформацію від народу, хоч гроші не є таємницею. Засекречуються не гроші, а їх кількість, що вилучається.

Для багатьох галузей і підприємств встановлюються такі ціни, що не забезпечують навіть покриття затрат на виробництво. Тож доводиться робити це за рахунок власних коштів розширеного відтворення. Найбільші втрати Україна має від реалізації продукції металургійної і вугільної промисловості, машинобудування, продовольчого комплексу.

У 1990 році на Україні було видобуто 164,8 мільйона тонн вугілля по середній оптовій ціні 20 карбованців за тонну. Для покриття збитків підприємствам було введено розрахункові ціни — 38 карбованців за тонну, що досягнуто за рахунок виплати дотацій з бюджету в сумі 3,2 мільярда карбованців.

У минулому році за межі України реалізовано понад 20 мільйонів тонн вугілля по ціні 20 карбованців за тон-

вами на території України, які використовують дотоване вугілля. Про ці величезні суми витрачених наших грошей, звичайно, працівники Міністерства фінансів не знають, бо їх не рахують.

Величезними є втрати України, пов'язані з цінами на цукор. В 1990 році оптова ціна промисловості за тонну цукру становила 605 карбованців, а закупівельна — 392,4 карбованця, цукрова промисловість республіки в минулому році працювала рентабельно.

У 1990 році за межі республіки було вивезено 3,606 тисяч тонн цукру по оптовій ціні за 1 тонну 605 карбованців. За межами республіки цукор реалізувався не менш як по 804 карбованці за тонну в роздрібних цінах. Таким чином, за межі республіки було вивезено 718 мільйонів карбованців податку з обороту, який надійшов повністю до бюджету республік-споживачів. Слід зазначити, що поясні роздрібні ціни на цукор вищі, ніж на Україні. А це означає, що й обсяг податку з обороту за межами республіки був більший.

Значно змінилися обставини з реалізацією цукру за межі республіки в 1991 році. Закупівельні ціни на цукор в цьому році підвищено до 588,7 карбованця за тонну проти 392,4 в минулому році. Оптові ціни підвищено до 1130 карбованців за тонну проти 605. За цих умов цукрова промисловість зможе працювати рентабельно.

Роздрібні ціни підвищено в 1991 році до 2100 проти 804 карбованців, або в 2,6 раза. А це означає: за умови, що в цьому році вивезеться за межі республіки 3,6 мільйона тонн цукру, разом з цукром буде вивезено податку з обігу в сумі 3498 мільйонів карбованців.

Через занижені ціни на нашу продукцію її за безцінь скуповують сусіди. За тонну кам'яного вугілля, що видо-

СРСР — 23, 1 відсотка. Загальна сума втрат від того, що нам недодають коштів з фонду нагромадження, становить 10,37 мільярда карбованців. Ці втрати фонду нагромадження треба визначити за всі роки, врахувати й інші речі. Наприклад, евакуйовані в час війни з України підприємства, які не були нам повернуті. Середня зарплата в СРСР становила 217 карбованців, а на Україні — 196. Різниця — 21. В народному господарстві України працюють 20,5 мільйона чоловік, отже, якщо перемножити, вийде 5,2 мільярда карбованців.

Подібні ж розрахунки по колгоспах свідчать: не дістає до півмільярда карбованців. На Україні найнижчими є витрати на невиробничу сферу (дитсадки, житлове будівництво, школи, лікарні), через що ми ще втрачаємо 1,6 мільярда карбованців.

...му станов... ...мені.

Центр ... ...тати нашо... ...ші структ... ...сячи гроші... ...раїни. К... ЦК КПРС... ...бованців ... ...ревищенн... ...витратами ... ...самостійно... ...лежною ... ...ші осили ... ...саме слід ... ...сомол і пр...

Величе... ...центр від... ...користання... ...ресурсів, ...личезних ... ...вана земл... ...поземи ве... ...щими у ... ...моря, рік... ...І, нарешті... ...Такого ст... ...в'єть до ... ...експлуата...

ГОЛОС України

...енко і В. Тентюк ...що через бюд... не пропускати ...лійки і зняти з ... з усього народу ...танню свитину. ...є багато інших ... про які вони ...ба мізерна, жеб...лата працівників, ... відчутної пла...одні ресурси, за..., данина в нату... напрямками, че... ...рекачуються у ...ьтати праці нашо...

...ВОЮ теперіш...кономічної систе... загальний казан, ...кого стікаються ...ьтати нашої пра...л же здійсню...ім по-іншому. ...вольняються пот...ерства оборони, ...них ...стрів, по... пе...дають рі...ть гори, відрахо...ити на допомогу ...раїнам, а те, що ... розподіляється ...іками без враху...удового вкладу. ... коштів у вироб... впроваджуються

ну. Тож за кожну вивезену тонну вугілля із бюджету виплачено по 18 карбованців, а на все вивезене вугілля доплати із бюджету становили 361 мільйон карбованців.

Якщо в 1991 році за межі республіки буде вивезено 20 мільйонів тонн, то за умови, що оптові ціни за 1 тонну вугілля підвищилися з 20 до 22 карбованців, а розрахункові з 38 до 120 карбованців за кожну тонну вивезеного вугілля, сплачуватиметься із бюджету по 98 карбованців, або в 5,4 раза більше, ніж у 1990 році.

У Кабінеті міністрів України вважають, що в цьому році за межі республіки буде вивезено 14 мільйонів тонн вугілля. За умови, що на кожну тонну із бюджету республіки фінансується 98 карбованців, за межі республіки буде вивезено 1 370 мільйонів карбованців бюджетних асигнувань.

Дотації із бюджету вугільної промисловості в 1991 році становитимуть 15,7 мільйона карбованців. Чимала частка цієї суми буде використана армією, оборонними та іншими підприємст-

бується в Донбасі, ми одержуємо з Литви 5—7 пар колготок. За тонну листової сталі, яка відправляється в Латвію, — три парфюмерно-косметичні набори.

Багато фінансових ресурсів недоодержує Україна від несправедливого розподілу фонду нагромадження. Через це наша республіка постійно відчуває дефіцит інвестиційних ресурсів. Це не дозволяє здійснювати структурну перебудову господарства, нарощувати заміну застарілих фондів. Ця політика здійснюється через занижену норму нагромадження. В результаті у виробничій сфері введення в дію виробничих фондів є меншим, ніж їх знос. Причому ця тенденція зростає. Оскільки фонди не виводять з виробництва, а постійно «латають», що знижує його технічний рівень, виникає застій у виробництві, погіршення якості продукції, відставання у впровадженні нових технологій, підвищення собівартості продукції, зниження технічного рівня виробництва.

Так, у 1988 році фонд нагромадження на Україні становив 17 відсотків, а в

Капітальні вкладення в соціальну сферу на одного жителя республіки в 1988 році були меншими, ніж в цілому по СРСР, на 192 карбованця, а в порівнянні з РРФСР — на 379 карбованців. Ще й тут втрачаємо 10 мільярдів. Забрано з України близько 100 мільярдів карбованців амортизаційних.

Величезними є наші втрати від того, що ми не одержуємо емісійного доходу (у минулому році лише за рахунок інфляції центр вилучив з України понад два мільярди), доходу від створення банками грошей і капіталу. Саме за рахунок цих коштів інші держави формують ресурси, потрібні переважно для розміщення державного боргу. Англія, наприклад, від грошово-банківської системи одержує більше коштів, ніж від народного господарства. Третину доходів вона одержує від митниці, якої у нас також немає. Ці втрати сягають близько 20 мільярдів карбованців. Щорічно центр забирає з України близько 8 тонн золота і 220 тонн срібла. Величезну су-

ресурсів одержують не менш як 50 відсотків прибутків. Втрати від варварської експлуатації наших природних ресурсів і погіршення екологічної ситуації оцінюються в 15 мільярдів карбованців.

На територію України припадає 25 відсотків загального забруднення природного середовища. Україна, яка займає 0,45 відсотка світової території, дає мінеральної сировини близько п'яти відсотків від світової у вартісному значенні. Загальна сума становить 25—28 мільярдів доларів. Більшу частку цієї суми центр мав би нам сплатити за використання наших природних ресурсів («Голос України», 11 червня 1991 р.).

Нам часто нагадують, що Україна не має достатніх ресурсів газу і нафти, і тому перетворення в незалежну суверенну державу може поставити її економіку перед крахом. При цьому забувають, що одержуємо нафтопродуктів на суму 3,8 мільярда карбованців, а на 4,1 мільярда направляємо на виробництво товарів, які вивозяться з України.

...ЦІ, ЯКИХ НЕМАЄ,

Ще раз про те, скільки ж Україна віддає центру

... НТП, нова техні...ії, не реалізують... ...оціального розвит...ів. Цей залишко...п підриває стиму...исокопродуктивної

...є найважливішими ... викачування ...езультатів праці ...оду є сплата да...урі, обов'язкові ...и, вибачте, держ... а також диктат ... ціноутворення, ...я центром зани...ері... чисто сим...і... ...родукцію, ...ється на Україні. ... нічого більше ...України, а лише ...сно забирав нашу ...то цього було б ... обдирати нас до ...ьки досі перека...о результатів на...іхто не знає. Той ...турбувався, щоб ...про це ніколи і ... Він засекретив, ... інформацію від ...гроші не є таєм...кречуються не ... кількість, що

...ьох галузей і ... встановлюються ...о не забезпечу...покриття затрат ...цтво. Тож дово...и це за рахунок ...тів розширеного ... Найбільші втра...має від реаліза...ї металургійної ... промисловості, ...ання, продо...плексу.

...ці на Україні бу... 164,8 мільйона ... по середній оп... карбованців за ...окриття збитків ... було введено ... ціни — 38 ...а тонну, що до...ахунок виплати ...юджету в сумі ... карбованців.

...у році за межі ...лізовано понад ...тонн вугілля по ...ованців за тон-

вами на території України, які використовують дотоване вугілля. Про ці величезні суми витрачених наших грошей, звичайно, працівники Міністерства фінансів не знають, бо їх не рахують.

Величезними є втрати України, пов'язані з цінами на цукор. В 1990 році оптова ціна промисловості за тонну цукру становила 605 карбованців, а закупівельна — 392,4 карбованця, цукрова промисловість республіки в минулому році працювала рентабельно.

У 1990 році за межі республіки було вивезено 3,606 тисяч тонн цукру по оптовій ціні за 1 тонну 605 карбованців. За межами республіки цукор реалізувався не менш як по 804 карбованці за тонну в роздрібних цінах. Таким чином, за межі республіки було вивезено 718 мільйонів карбованців податку з обороту, який надійшов повністю до бюджету республік-споживачів. Слід зазначити, що поясні роздрібні ціни на цукор вищі, ніж на Україні. А це означає, що й обсяг податку з обороту за межами республіки був більший.

Значно змінилися обставини з реалізацією цукру за межі республіки в 1991 році. Закупівельні ціни на цукор в цьому році підвищено до 588,7 карбованця за тонну проти 392,4 в минулому році. Оптові ціни підвищено до 1130 карбованців за тонну проти 605. За цих умов цукрова промисловість зможе працювати рентабельно.

Роздрібні ціни підвищено в 1991 році до 2100 проти 804 карбованців, або в 2,6 раза. А це означає: за умови, що в цьому році вивезеться за межі республіки 3,6 мільйона тонн цукру, разом з цукром буде вивезено податку з обігу в сумі 3498 мільйонів карбованців.

Через занижені ціни на нашу продукцію її за безцінь скуповують сусіди. За тонну кам'яного вугілля, що видо-

СРСР — 23, 1 відсотка. Загальна сума втрат від того, що нам недодають коштів з фонду нагромадження, становить 10,37 мільярда карбованців. Ці втрати фонду нагромадження треба визначити за всі роки, врахувати й інші речі. Наприклад, евакуйовані в час війни з України підприємства, які не були нам повернуті. Середня зарплата в СРСР становила 217 карбованців, а на Україні — 196. Різниця — 21. В народному господарстві України працюють 20,5 мільйона чоловік, отже, якщо перемножити, вийде 5,2 мільярда карбованців.

Подібні ж розрахунки по колгоспах свідчать: не дістає до півмільярда карбованців. На Україні найвищими є витрати на невиробничу сферу (дитсадки, житлове будівництво, школи, лікарні), через що ми ще втрачаємо 1,6 мільярда карбованців.

му становлять і коштовні камені.

Центр висмоктує результати нашої праці і через інші структури. Зовсім не вносячи грошей до бюджету України, КПУ перерахувала ЦК КПРС 165 мільйонів карбованців лише у вигляді перевищення прибутків над витратами. Якби КПУ була самостійною партією, незалежною від Москви, ці гроші осіли б на Україні. Те саме слід сказати й про комсомол і профспілки.

Величезні доходи одержує центр від безплатного використання наших природних ресурсів, завдаючи цим величезних збитків. Зруйнована земля (українські чорноземи вважалися найкращими у світі), забруднені моря, ріки, отруєне повітря. І, нарешті, Чорнобиль... Все це має бути відшкодовано. Такого ставлення немає навіть до аборигенів, які від експлуатації їхніх природних

Через територію України проходять газові і нафтові трубопроводи, за які нам належить відповідна плата. Чехія і Словакія за це одержують таку кількість нафтопродуктів, яка повністю задовольняє їхні потреби. Плата нам належить і за лінії електропередачі, і за користування залізницями, шляхами сполучення, і за здану в оренду землю під військові об'єкти.

Величезної шкоди економіці України завдає гіпертрофований розвиток військово-промислового комплексу. Йому належить понад 200 підприємств, які споживають найкращі трудові, сировинні, матеріальні (обладнання) ресурси. На нього практично працюють усі галузі економіки. На військових підприємствах зайняті висококваліфіковані кадри робітників, що одержують порівняно високу зарплату. Ця галузь лягла великим тягарем на

плечі народу республіки, від якого його треба звільнити. Люди працюють, одержують зарплату, а купити на неї нічого. І народ України змушений брати працівників цієї галузі на своє утримання. Не тільки їх, а й військовослужбовців, їх родини. Місцеві Ради їм виділяють житло, споруджене за кошти місцевого бюджету, сільськогосподарські підприємства продають за державними цінами продукцію, яка дотується.

Україна втрачає чимало від того, що виробляє не кінцевий, а проміжний продукт. Видобувна промисловість, машинобудування є дуже фондомісткими галузями. Затрати на 1 карбованець кінцевої продукції (повні затрати) становлять 2,54 карбованця. Затрати на продукцію, яка ввозиться, становлять 2,44 карбованця. Коли перемножити різницю в 10 копійок на обсяг вивозу продукції в 1988 році (46,9 мільярда карбованців), то виходить, що тільки через структури народногосподарського комплексу від нас забирають 4,7 мільярда карбованців. А дорогоцінна сировина майже безплатна.

Результатом недосконалої структури виробництва є занижені норми додаткового продукту і нагромадження. В СРСР в 1987 році норма додаткового продукту становила 106,9 відсотка, а по Україні — лише 87 відсотків. Отже, різниця становить 20 відсотків, хоч ми працюємо не гірше від інших.

Україна має ще величезні ресурси. В нас видобувається 80 відсотків марганцевої і 50 — залізної руди, виробляється третина готової металопродукції. Наша частка у союзному виробництві становить: цукру — 52,6; м'яса — 21,2; ковбасних виробів — 22; тваринного масла — 25,4; продукції незбираного молока — 18,5; сирів жирних—20,5; маргаринової продукції — 21,2; олії — 33,2; кондитерських виробів — 21,1; консервів — 23,3, в т. ч. плодоовочевих —26,4 відсотка. А за рівнем життя яке наше місце?

Не без нашої участі і праці центр нагромадив величезний виробничий потенціал. На одного жителя України припадає значно менше основних фондів, ніж по СРСР в цілому. Тому ми маємо право вимагати повернення нашої нагромадженої уречевленої праці.

Величезними є втрати України від використання нашої інтелектуальної власності. Вони є значно більшими, ніж втрати від використання наших фондів.

Не можна також не враховувати втрат людських ресурсів, які перекачуються щоденно. В першу чергу не слід забувати й про мільйони громадян України — жертв голодомору тощо. За 10 мільйонів винищених євреїв Німеччина відшкодувала Ізраїлю понад 80 мільярдів доларів. А скільки нам повинні заплатити? Центр одержав від Німеччини величезні суми грошей як відшкодування за винищення фашизмом наших людей. Але нам з цього нічого не перепало.

Україна практично має все, а народ не може задовольнити своїх найелементарніших потреб. Чи не винні в тому ті, хто заважає народові стати господарем?

Михайло ШВАЙКА,
заступник голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань економічної реформи і управління народним господарством, кандидат економічних наук.

(Продовження розмови на 14 стор).

ТА СКІЛЬКИ Ж І ЩО НА ДУМЦІ?

Продовжуємо розмову

КОЖНИЙ ГРОМАДЯНИН ПОВИНЕН МАТИ УЯВЛЕННЯ: СЬОГОДНІШНІЙ СОЮЗ ДОРОГО ЙОМУ ОБХОДИТЬСЯ, І НАСАМПЕРЕД ЯК ПЛАТНИКОВІ ПОДАТКІВ.

НОВИЙ СОЮЗ МАЄ БУТИ ЕКОНОМІЧНО ВИГІДНИМ. ІНАКШЕ У НЬОГО НЕ БУДЕ МАЙБУТНЬОГО.

ДОЦІЛЬНОЮ Є ЛИШЕ ОДНОКАНАЛЬНА СИСТЕМА ВЗАЄМОВІДНОСИН З СОЮЗОМ. ВСЕ ІНШЕ — ЦЕ АНТИПОДИ СУВЕРЕНІТЕТУ.

Якщо спростити розрахунки, то у моїй статті йшлося про те, що в республіці в 1991 році буде вилучено 46,7 мільярда карбованців. Із них частка республіки в фінансуванні загальносоюзних потреб, за нашими розрахунками, повинна становити 25,8 мільярда карбованців. Це свідчить, що майже кожний третій карбованець створених у республіці фінансових ресурсів вилучається центром і в республіку не повертається. Такої думки я дотримуюсь і тепер. Хоча повинен сказати, можливо, читачеві буде незрозуміла наведена вище цифра (46,7).

У статті йдеться, що всього сума вилучення коштів у республіці становить 68,5 мільярда карбованців. Далі мною при скороченні пропущено слова, що з неї потрібно вирахувати кошти, які залишаються в розпорядженні підприємств і організацій союзного підпорядкування,— 14,8 мільярда карбованців, і кошти, що будуть передані в республіканський фонд стабілізації економіки, — 7 мільярдів карбованців, а всього 21,8 мільярда карбованців. В результаті в передостанньому абзаці буде цифра 46,7, а не 42,7 мільярда карбованців. За ці редакційні неточності я прошу вибачення у читачів.

Всі наведені мною розрахунки є прогнозними. Вони розраховувалися на основі даних за попередні роки, показників союзного бюджету і бюджету республіки, а також з урахуванням цілого ряду факторів, що можуть вплинути на них в поточному році. У мого опонента В. Тентюка також зроблено прогноз, але він чомусь впевнений, що його розрахунки точніші. Думаю, що для цього немає підстав. Тим більше, що економічне життя і всі процеси розподілу сьогодні досить динамічні.

Проте хочу висловити своє ставлення до показників, наведених В. Тентюком, які викликають найбільше заперечень. Це насамперед, податок з продажу. При його введенні і виходячи з об'єктів оподаткування, загальна сума податку по республіці становила 14,6 мільярда карбованців. Тридцять відсотків, що зараховуються до союзного бюджету, відповідно становитимуть 4,4 мільярда карбованців. Майже триразове підвищення цін на товари, роботи і послуги, що оподатковуються, і більш широке введення пільг свідчать, що сума податку зросте на 85 відсотків. Звичайно, протягом року можуть бути введені нові пільги або додані нові об'єкти оподаткування, податок може бути зовсім відмінний.

Аргументи про те, що за чотири місяці надійшло тільки 314 мільйонів карбованців, не можна вважати переконливими, тому що в республіці податок був введений тільки з середини лютого, крім того, потрібно врахувати підвищення цін.

Зовсім незрозумілий прогноз податків від зовнішньоекономічної діяльності. Сюди входять податки на імпорт і експорт. Я ж включив й інші доходи, про які мова нижче. Насамперед, про податок на імпорт. За попередні п'ять років він у середньому по республіці щорічно становив більше як 13 мільярдів карбованців. На 1991 рік ця цифра дещо нижча — 11 мільярдів карбованців. Вона називалась на сесії Верховної Ради УРСР при обговоренні Закону про митну справу. Тоді проти неї ніхто не заперечував.

У своїй статті В. Тентюк стверджує, що ці податки мізерні і не слід на них робити наголос. Хочу сказати, що це зовсім не так. Це один із великих каналів стягнення фінансових ресурсів у союзний бюджет. Якщо навіть врахувати, що в 1991 році імпорт скоротиться, то сума податку на імпорт буде більше як 12 мільярдів карбованців. Потрібно зауважити, що платниками цього податку є зовнішньоторговельні організації Союзу і цей податок відсутній у платіжному обороті банків республіки. Торговельні організації республіки сплачують товари уже по цінах, що включають податок на імпорт. Тому посилання на дані банків не є аргументом, як це робить В. Тентюк.

У його статті наводиться податок на імпорт, що надходить у союзний бюджет поза союзними зовнішньоторговельними організаціями, і його слід додати до тих 12 мільярдів карбованців, — то буде вже 15 мільярдів. Крім цього, наприкінці минулого року введено податок на експорт, сума якого становить понад 3 мільярди карбованців. Сюди необхідно додати ті валютні кошти, що стягуються в розмірі 40 відсотків, згідно з Указом Президента СРСР, для покриття заборгованості, сплати процентів зовнішньої заборгованості держави. Щоправда, за кожний відібраний долар підприємствам і організаціям виплачуються 1 карбованець 80 копійок за так званим комерційним курсом, але ж валюта продається за комерційним курсом населенню по 28 карбованців. Через різницю в комерційних курсах з республіки буде вилучено більше 1 мільярда карбованців. Всього, таким чином, загальна сума по зовнішньоекономічних відносинах перевищує 19 мільярдів карбованців.

Особливо слід наголосити на вилученні фінансових ресурсів через ціни. Протягом багатьох десятиліть через ціни значною мірою здійснювався перерозподіл національного доходу, в т. ч. фінансових ресурсів. Таке становище неминуче при централізованому встановленні цін. На підтвердження цього досить навести приклади того, як протягом цілого ряду років цукрова промисловість працювала збитково, тому що були низькі оптові ціни на цукор. Разом з тим податок з обороту на цукор за високими ставками сплачувався за місцем реалізації цукру, значною мірою за межами республіки. Збиткова вугільна промисловість щорічно реалізувала за межі республіки понад 20 мільйонів тонн вугілля за твердими цінами. Стосується це і сільськогосподарської продукції, яка реалізувалася за низькими оптовими цінами за межами республіки. Із бюджету республіки доплачувалася різниця в цінах. Приклади можна продовжувати з більшості видів продукції, що реалізується за межі республіки.

Щоправда, по деяких видах продукції, яку одержує республіка, можливе аналогічне становище. Все це вимагає досить копіткої постійної роботи щодо контролю за цінами в умовах суверенітету республіки.

Мною проведені розрахунки за 1990 рік, з найбільш очевидних факторів. Сьогодні становище дещо змінилося, у всякому разі, в цукровій промисловості, але ще залишається вугільна, залізорудна, не затверджені оптові ціни на сільськогосподарську продукцію в республіках — наших найбільших споживачах цієї продукції тощо.

Тож мені здається, що В. Тентюк безпідставно відмовився від врахування цінового фактора. Правда, можливо, врахування впливу цінового фактора на перерозподіл фінансових ресурсів — не функція Міністерства фінансів. Але те, що він поки що існує, — безперечно.

По окремих статтях доходів і видатків хочу зауважити так: до групи рентних платежів не включено відрахування до союзного бюджету на геологорозвідувальні і геологопошукові роботи по гірничорудній промисловості. По інших доходах не враховано: 50 відсотків податку на доходи від казино, відеосалонів, експлуатації ігрових автоматів, проведення масових концертно-видовищних заходів; 50 відсотків податку з прибутку і доходів іноземних юридичних осіб; 50 відсотків з доходів, одержуваних підприємствами від належних їм акцій, облігацій та інших цінних паперів, і від частки участі в спільних підприємствах, а також орендна плата орендних підприємств на базі державних підприємств і їх підрозділів, надходження із бюджетів союзних республік на фінансування загальнодержавних програм та інші доходи.

Звичайно, можна довго доводити, чиї прогнози і показники кращі і точніші, але це мало що дасть для з'ясування суті справи. Доцільніше щорічно публікувати звітні дані, і проблему буде знято.

Одне можу сказати: якщо союзний бюджет затверджено Верховною Радою СРСР на 1991 рік по видатках у сумі 276 мільярдів карбованців, то близько 20 відсотків цих податків (питома вага, що склалася за минулі 20 років) має бути покрито за рахунок ресурсів Української РСР, що становитиме понад 53 мільярди карбованців, тобто значно більше, ніж сума, названа мною (46,7 мільярда карбованців). Інших джерел доходів у Союзі немає, кошти можуть мобілізуватися тільки з союзних республік. Я думаю, що це добре розуміє В. Тентюк. Розуміє, але лукавить, називаючи смішотворну цифру — 8,3 мільярда карбованців. Лукавлять і ті, що причетні до розрахунків, наведених у статті В. Тентюка. Якщо навіть кошти на цілі, передбачені в союзному бюджеті, не будуть мобілізовані, а покриті за рахунок кредиту банку або додаткової емісії грошей, то все одно кредити потрібно повертати. А інфляція — це той же додатковий податок, який буде оплачено населенням республіки.

Хочу внести ясність, з якою метою написав статтю. Перше — і це головне — показати, які складні і багатопланові взаємовідносини склалися в галузі фінансів між республікою і центром, і тим самим привернути увагу до цієї проблеми. По суті справи, територіальними фінансами до проголошення суверенітету ніхто серйозно не займався. Не займався не тому, що не хотів, а тому, що народне господарство республіки функціонувало в єдиному народногосподарському комплексі за єдиним народногосподарським планом, і проблеми такої не існувало. Не велись і наукові дослідження.

Тут свою негативну роль відіграли політичні та ідеологічні фактори. Сьогодні, якщо ми на ділі будуємо суверенну державу, ця проблема — одна із головних. Тому займатися нею потрібно постійно, глибоко вивчаючи економічні процеси і явища з позицій впливу на розподіл і перерозподіл фінансового потенціалу республіки. У зв'язку з цим незрозуміле досить недоброзичливе ставлення працівників економічних відомств республіки до порушених у статті питань.

Стаття В. Тентюка дає підставу зробити висновок, що сьогодні продовжує існувати розуміння проблеми чисто візуальне. А емоціями і всякими сумнівними випадами справі не зарадиш.

Як на мій погляд, то в економічних відомствах республіки треба організувати спеціальні підрозділи, які б займалися розробкою зведених територіальних фінансових балансів республіки.

На основі балансів має бути створена розгорнута картина взаємовідносин з центром і всередині республіки.

Повна інформація про фінансові можливості республіки дозволить правильно сформувати її фінансову політику, тільки тоді ми зможемо розраховувати на якийсь успіх або хоча б прогрес. І повірте, шановний Вікторе Петровичу, це зовсім не має значення, які кольори прикрашають лацкани наших заношених, дірявих сюртуків. Немає жодних підстав виставляти когось невігласом, а себе єдиним борцем за справу народну.

У своїй статті я ставив собі ще одне завдання, з яким, мабуть, не справився. Хотів просвітити деякою мірою депутатський корпус республіки з питань територіального аспекту фінансів. Але вийшло так, що другорядне всі помітили, а головне залишилось, як кажуть, за кадром.

Не можу не звернути увагу і на те, що нині йде підготовка до підписання нового Союзного договору. Тому кожний громадянин повинен мати уявлення: сьогоднішній Союз дорого йому обходиться, і насамперед як платникові податків. Тут не потрібно емоцій. Так склалося, що сьогодні важко навіть якісь кінці знайти. Але новий Союз повинен бути економічно вигідним. Інакше він не матиме майбутнього. Мусить бути одноканальна система взаємовідносин з Союзом, все інше — це антипод суверенітету.

Остап ВАСИЛИК,
доктор економічних наук.

ТЕАТР ПОВИНЕН ВИЖИТИ

Гастролі для кожного театрального колективу — то ще одна можливість звірити свої творчі наміри і можливості з глядацькими інтересами й претензіями. То ще одна добра нагода для ширшої репрезентації свого творчого обличчя.

Але цього літа вперше за багато років Київський академічний український драматичний театр імені Ів. Франка залишився працювати на стаціонарі. Чому? Власне з цього і почалася розмова оглядача нашої газети з директором театру В. ГНАТЕНКОМ.

— Володимире Порфировичу, невже не було цікавих пропозицій напередодні гастрольного літа? Чи настільки вже підупав інтерес до театрального мистецтва?

— Інтерес до театру справді падає. І не тільки у нас. Ось ми буквально цими днями повернулися з Польщі, куди возили «Білу ворону», — і там театри зіткнулися з подібною проблемою.

А нинішнє гастрольне літо наш колектив мав розпочати, виступаючи на Сахаліні й Камчатці, де сьогодні живе чимало українців і де — я в цьому переконаний — нас з нетерпінням чекали. Але, як це не дивно і не парадоксально, шлях туди нам «перекрило» Мінкультури України.

— Я можу зрозуміти, коли за межі республіки обмежують вивіз хліба чи м'яса, але щоб ставити шлагбаум перед мистецтвом — таке чую вперше. Чи, можливо, міністерство не мало змоги підтримати вас матеріально? Адже одні квитки на літак до Петропавловська-Камчатського чого вартують, не кажучи вже про інші затрати.

— А ми не просили в Мінкультури УРСР жодної копійки. Дотацію — і чималу — на цю гастрольну поїздку нам виділило союзне міністерство. Домовилися ми з тамтешніми театрами і про оренду приміщення. А коли дійшла справа до «рідного» міністерства, то знову ж таки спрацював чиновницький підхід, з чим неодноразово і раніше стикалися. Від Мінкультури УРСР мала надійти лише формальна згода з приводу нашої гастрольної поїздки. Чекали в Москві того листа місяць-другий, але так і не дочекались. А українці, які живуть на Сахаліні й Камчатці, так і не побачили наших вистав.

— Пригадую, два роки тому франківці з успіхом гастролювали на Далекому Сході. Хто ж тоді підтримав колектив фінансами?

— Знову ж таки союзне міністерство, але тоді грошей знадобилось наполовину менше. До речі, там, на Далекому Сході, ми зрозуміли, наскільки потрібне українцям, відірваним від матері-України, рідне слово, національне мистецтво. То справжній бальзам на їхні душі. А тут ще Спілка письменників України хотіла приєднатися до цієї благородної справи — ціла група українських літераторів виявила бажання поїхати з нами на далеку Камчатку. Але, як бачите, не вийшло.

— Так, раніше все було набагато простіше. Їде, скажімо, театр на гастролі в Чернівці чи Івано-Франківськ — пішла заздалегідь туди офіційна депеша. Мовляв, приїжджає провідний театральний колектив, флагман театрального мистецтва республіки —, просимо організувати глядачів. І все закрутилося-завертілося... Тепер до театру немає нікому діла — треба самому про це дбати. То, очевидно, виникає потреба створити свій своєрідний комерційний підрозділ, який міг би успішно займатися цією вкрай потрібною справою?

— Такий театр, як наш, не може існувати без державної підтримки. А без неї, повірте, навіть найбільш здібні і проворні комерсанти не допоможуть.

— А вам цього року державну дотацію збільшено?

— Повинна бути збільшена, бо інакше ми не виживемо. Тим паче, що з першого січня працівникам театру підвищено зарплату. Але тільки на папері, бо це підвищення не підсилене додатковим фондом заробітної плати.

— Отож, опинившись у стихії неймовірного зростання цін, франківці, окрім тих шістдесяти п'яти карбованців грошової компенсації, ні на що більше поки що не можуть розраховувати?

— Та й ті нещасні шістдесят п'ять карбованців, про які ви згадали, ми одержали лише за один місяць.

— А скільки відсотків усіх ваших витрат маєте можливість покривати за рахунок держави?

— Ще донедавна державна дотація становила тридцять вісім відсотків. Решту ми заробляли самі. А тепер, коли так високо «стрибнули» ціни, наші власні можливості, певна річ, зменшуються — і все скоріше буде навпаки. Державна дотація, мабуть, сягне за шістдесят відсотків.

Так, ми можемо підняти ціни на квитки. Але ж ціни зросли повсюди: і в магазині, і в їдальні, і в громадському транспорті... І коли людина думає, як їй «викроїти» гроші на одну пару шкарпеток, чи на шкільну форму для сина, то думка про театр все далі і далі відступає, так би мовити, на другий план. Зрештою, тепер повсюди спостерігається спад глядацького інтересу до театру. І хтозна, чи підвищення цін на квитки не посилить цей негативний процес.

— Але коли взяти до уваги, що ваш театр — це обличчя сучасної української культури, то насамперед держава повинна дбати, щоб це «обличчя» мало привабливий і свіжий вигляд, без сизих смуг під очима.

— Не так давно наш колектив вийшов з пропозицією, яку ми обнародували в газеті «Культура і життя»: надати театрові імені Івана Франка статус національного. Тільки за цієї умови ми зможемо повнокровно розвивати українське театральне мистецтво. А коли перейдемо на суто комерційні основи, то про якісь традиції, про справжнє новаторство треба забути. Ми просто зароблятимемо гроші. І не більше.

Хоч я не відкидаю і комерційних моментів у театральній діяльності.

— Очевидно, все потрібно поєднувати в розумних пропорціях.

— Саме так: у розумних пропорціях. Ось у нашому репертуарі є кілька спектаклів, які постійно ваблять до театру глядача. Скажімо, «Майстер і Маргарита» за однойменним твором Михайла Булгакова. Чи «Тев'є — Тевель» або «Енеїда». В їх основу лягли твори літературної класики. Це вистави з цікавими режисерськими пошуками, з неординарними акторськими роботами. Це справжнє мистецтво. І водночас ці вистави я цілком можу назвати й комерційними. То хіба це погано.

Але ще донедавна ми стикалися з таким парадоксом: якщо спектакль мав глядацький успіх, то обов'язково в ньому вишукували щось крамольне. Мовляв, серйозне, глибоке мистецтво не може мати широкої аудиторії. А ось коли глядача треба тягнути в театр заледве не на мотузці — то все правильне і бездоганне.

— А ваша недавня поїздка до Польщі також потребувала додаткових коштів?

— Ні, ми їх знайшли у своїй касі. А такі обмінні гастролі приносять тільки взаємну користь. До речі, наші польські колеги покажуть свій перший спектакль у Києві 3 вересня цього року. Глядачі матимуть змогу побачити виставу «Скрипаль на даху» за популярним твором Шолом-Алейхема «Тев'є-молочник» і розважальне ревю.

— Чому місцем своїх виступів франківці обрали Лодзь? Наскільки мені відомо, у вас уже, так би мовити, напрацьовані добрі відносини з Краківським драматичним театром.

— Справді, у нас з Краківським театром склалися доволі тісні дружні зв'язки, але в театрі наших давніх друзів нині почалася реставрація, і ми вирішили скористатися запрошенням із Лодзі.

Уклали ми договір на співробітництво і з Віденським народним театром. Отож наступної весни здійснимо коротку гастрольну поїздку до Австрії.

— Схоже, що наше мистецтво нарешті звільнилося від ідеологічних пут, які десятиліттями стриножували його творчі можливості. Але, опинившись без належної державної підтримки, без дбайливого меценатства, воно зіткнулося з іншими, не менш пекучими проблемами.

— Певна річ, сьогодні нам працювати набагато легше, ніж ще п'ять — шість років тому. Маю на увазі насамперед ту моральну атмосферу, яка складається в нашому суспільстві. Ми повертаємося до Правди і Совісті, без чого істинне мистецтво жити не може. І це зігріває добрими надіями наші творчі прагнення.

Але от що мене тривожить, не дає спокою. Пригадую, раніше нерідко можна було почути від режисерів талановитих (і не зовсім): «Розв'яжіть мені руки, дайте волю, і я поставлю такий спектакль, що глядач буде штурмом брати театральні каси». І ось волю дали. А що маємо? Наші театри ще більше спорожніли.

— Отже, є свобода творчості, а мистецьких явищ не бачимо.

— Бо неможливо побачити те, чого немає. Та й, зрештою, що таке творчість? Це насамперед оте внутрішнє невдоволення собою, оте прагнення якнайшвидше реалізувати свій потенціал. Це, так би мовити, подразнений, сповідальний стан душі.

Та подивишся на деяких творчих працівників, а в них нічого за душею немає. Одні слова. Але слова, як сказав поет, — полова. Повинна бути іскра, лише від неї може зайнятися багаття наших почуттів.

А сучасна театральна афіша нашої республіки має, як на мене, доволі сірий вигляд. Стали модними Хвильовий, Винниченко, Куліш, після довгого ідеологічного табу на ці імена. І це добре. Але рідко, дуже рідко постановники і виконавці підіймають «планку» власної творчості до того високого рівня художності, яким позначені твори цих класиків нашої літератури. А одні імена на афішах, звісно, містецької погоди не роблять.

Це аж ніяк не означає, що я сумую за тими часами, коли все регламентувалося «зверху». Назад вороття немає. А свобода творчості врешті-решт принесе свої плоди і в театрі.

Театр повинен вижити. Бо яке цивілізоване суспільство (а ми прагнемо його збудувати) може обійтися без театру?!

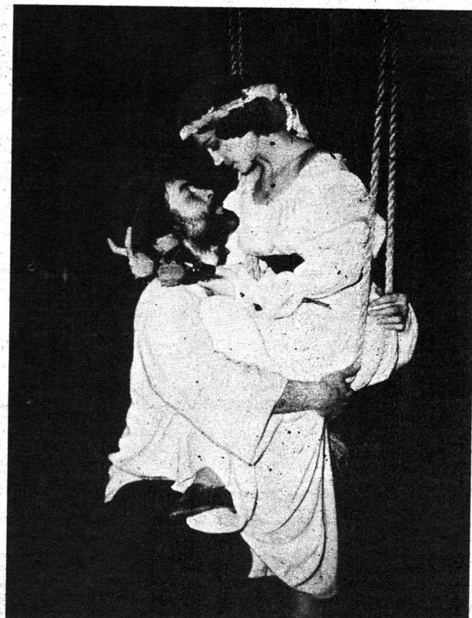
Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

* * *

На знімку: сцена з вистави «Біла ворона». У ролі Жанни — заслужена артистка УРСР Наталія Сумська, в ролі Жульєна — народний артист УРСР А. Хостікоєв.

«Такий театр, як наш, не може існувати без державної підтримки. А без неї, повірте, навіть найбільш здібні і проворні комерсанти не допоможуть».

«Академічному українському драматичному театрові імені Івана Франка треба надати статус національного. Тільки за цієї умови ми зможемо повнокровно розвивати українське театральне мистецтво. А коли перейдемо на суто комерційні основи, то про якісь традиції, про справжнє новаторство треба забути. Ми просто зароблятимемо гроші. І не більше».

ДІТЕЙ СВОЇХ ПРИЙМАЄ УКРАЇНА

Святкову естафету урочистостей на честь 80-річчя спортивного товариства «Україна» від львів'ян прийняли іванофранківці. Вони зустрічали делегацію Української спортової Централі Америки та Канади (УСЦАК). Символічно, що зустріч відбулася у древньому Галичі, де багато сторіч тому мужніла і боролася за кращу долю Українська держава.

Зі словами вітання і щирої подяки до господарів звернувся президент УСЦАК Миро Стебельський. Гостей привітав народний депутат України Ярослав Кендзьор.

Потім величезна валка з автобусів і автомобілів вирушила до Івано-Франківська. На стадіоні «Електрон» при заповнених вщерть трибунах відбулося яскраве свято єднання. Чисельні колективи художньої самодіяльності Івано-Франківщини дали концерт.

Вінцем урочистостей став футбольний матч між місцевим «Прикарпаттям» — одним із лідерів української зони чемпіонату СРСР серед клубів другої ліги і збірною УСЦАК.

Заокеанських футболістів очолює відомий і авторитетний у світі фахівець Євген Чижович. Народився він 1935 року в Самборі на Львівщині. З батьками і братами емігрував за океан. Грав на різних рівнях. Потім став тренером. Має диплом найвищої кваліфікації. Є. Чижович очолював олімпійську і національну збірні США. Під його керівництвом останній колектив перемагав збірні Польщі — 1:0, Бермудів — 1:0, Канади — 2:0. Він визнавався найкращим тренером Сполучених Штатів.

— Нас дехто залякував, коли збиралися на Україну, — казав мені пан Чижович, — мовляв, і вода, і повітря вкрай отруєні, і їсти нема чого, люди жебракують, не мають що вдягнути. Що ж, тепер ми можемо лише посміятися з отих пересторог, бо все побачили на власні очі. Справді, нелегкі часи переживає нині Україна, але живе з надією на волю, на ліпшу долю. І ми в діаспорі робимо все, щоб допомогти і морально, і матеріально рідній землі...

Ну, а сам матч був дуже цікавим. У першому таймі господарі відкрили рахунок (Русанівський), але після перерви ініціативою заволоділи гості, і Християн Шалай встановив рівновагу. Потім знову попереду «Прикарпаття» — 2:1 (Хомин). А під завісу зустрічі Джейсон Лузак поставив останню крапку — 2:2.

Гості дуже сподобалися болільникам. А Лузак, воротар Яро Дахнівський, нападаючий Богдан Недільський своєю грою довели, що вони неабиякі майстри. І це не дивно. Адже Недільський тепер грає у львівських «Карпатах», а Дахнівський днями має підписати професійний контракт.

Свято єднання триває. Учора у Надвірній зустрілися ветеранські команди «Прикарпаття» та УСЦАК.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Івано-Франківськ.

ГОЛОС УКРАЇНИ
Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Футбол

«ТОРПЕДО» В ЛІДЕРАХ

В чемпіонаті СРСР серед команд вищої ліги московське «Торпедо» на своєму полі перемогло «Памір» — 1:0. Гол на 40-й хвилині забив Гришин. Ця перемога дозволила торпедівцям зайняти третю сходинку у турнірній таблиці.

Матчі чергового туру провели команди другої ліги західної зони, де виступають українські клуби. Ось їхні результати: «Зоря» (Бельці) — «Тігіна» — 2:1, «Карабах» — «Зоря» (Луганськ) — 1:0, «Динамо» (Гянджа) — «Торпедо» — 3:1, «Галичина» — «Хімік» — 2:1, «Карпати» — «Динамо» (Брест) — 2:1, КІМ — «Гоязан» — 3:1, «Дніпро» — «Спартак» — 3:0, «Торпедо» (Запоріжжя) — «Волинь» — 2:1, СКА (Одеса) — «Кремінь» — 2:2, «Суднобудівник» — «Ворскла» — 1:0. Матч «Нива» (Вінниця) — «Нива» (Тернопіль) перенесено на 25 серпня.

На чолі турнірної таблиці «Зоря» з Луганська — 23 очка, по 22 у динамівців Гянджі та тернопільської «Ниви», у «Карпат» — 21 очко.

Василь АНДРУХІВ.

Атакує чемпіонка Європи і Радянського Союзу, київська динамівка Марина Ткаченко.

Фото Миколи БОЧКА.

«ЯКЩО ХОЧЕШ БУТИ ЩАСЛИВИМ...»

Знайомий спортінструктор ремствував нещодавно: «Не до спорту нині господарникові — поставники замучили, сировини не добудеш, план горить. Тому й забув уже, який вигляд має мій директор».

А от Семен Побирський, голова спортклубу «Січневець», зі своїм генеральним бачиться регулярно — або в заводоуправлінні, або на спорткомплексі. І стосовно мого інтерв'ю миттю домовився.

— Невже є у вас, Геннадію Петровичу, можливість тепер тримати в голові фізкультурні справи? Чи, може, не торкнувся вашого підприємства тотальний економічний спад? — запитую Г. Копшеленка, генерального директора Одеського виробничого об'єднання важкого кранобудування імені Січневого повстання.

— По-перше, ані спаду, ані кризи, ані інших економічних катаклізмів «Січневка», слава Богові, не відчуває. Ритмічно виробляємо щомісяця своїх кілька десятків автокранів різної вантажопідйомності. Не сподіваємося на «чужого дядечка» — міністра, держпланівця, керівного постачальника, самі забезпечуємо поставки, самі торгуємо продукцією. При виробництві організовано зовнішньоторговельну фірму «Краян», працюють два спільних підприємства — «Кранлод» (з німецькими кранобудівниками) та «Бумар» (з польськими колегами).

Відносно ж фізкультури. Для неї завжди вистачає часу і в мене, і в керівників цехів та служб. Не тому, що всі ми геть чисто — завзяті спортсмени та фізкультурники. Просто турбота про здоров'я людини — органічна частина всієї нашої програми соціально-культурного забезпечення праці.

Один з колгоспів Іванівського району, який включено до нашого об'єднання, постачає робітників «Січневки» м'ясом з розрахунку 80 кг на людину в рік. Будтрест, створений при об'єднанні, зводить для робітників та службовців будинки. Ну, а стадіон, спортзали, майданчики, весь спортклуб у цілому забезпечує, так би мовити, відновлення бадьорості, енергії, життєлюбства, без чого не попрацюєш від душі за верстатом або кульманом.

— У додаток до старих цехів об'єднання звело величезні виробничі корпуси. А прибавки сімейства спортспоруд «Січневки» щось не видно...

— Сподівалися на місто, чекали виділення ділянки під новий спорткомплекс. Надії залишилися надіями. Тому вирішили в контурах старого комплексу збудувати басейн та великий ігровий зал. На жаль, пустити під ці об'єкти доведеться баскетбольний та гандбольний майданчики. Будуватимемо власними силами, за власні кошти — і навіть своєї валюти на те не пошкодуємо.

— Витрати, бачу, передбачаються солідні. Чи не вивдаватимуться в такому випадку розтринькуванням виділення коштів на жіночу волейбольну команду майстрів?

— Так, ми дали притулок команді одеських волейболісток, яка взяла назву «Січневка». Що й казати, недешево це меценатство обходиться. Але от поїхали дівчата на турнір до Італії, взяли з собою нашу рекламну продукцію — і відкрився для нас новий ринок, придбали італійці два автокрани. Сподіваюсь, команда й надалі в країні та за рубежем буде хорошим рекламним агентом для об'єднання. А для трудового колективу — об'єктом симпатій і прихильності.

Якщо хочеш бути щасливим — будь ним... Цей безсмертний афоризм Козьми Пруткова, нехай і не позбавлений лукавої іронії, часто пригадувався мені на одеській «Січневці».

Олександр БАШКАТОВ.
Одеса.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Леонід Самойленко.
Чергові редактори — Василь Туглук, Світлана Писаренко.
Автор макета, змінний секретар — Леонід Підлужний.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Леся Онищенко, Ірина Бабич, Валентина Лукаш, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Наталія Позняк.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03151241.